Povery a Michalda dolnozemských Slovákov

AZ ALFÖLDI SZLOVÁKOK BABONÁI ÉS MICHALDÁJA

Impresum

Opätovný zvestovateľ povier a Michaldy dolnozemských Slovákov

Az alföldi szlovákok hiedelmeinek és Michaldájának újbóli közreadója

ČABA 300
CSABA 300

Gastronomická a turistická jednota dolnozemských Slovákov
Alföldi Szlovák Gasztronómiai és Turisztikai Egylet

Zodpovední za povery a proroctiev
A babonákért és jóslatokért felel
Ondriš Kiszely
Bence Püski-Liker

Povery a Michaldu pigľovau
Babona és Michalda festő
A-TEAM / Kónya László

Povery a proroctvá jazykovo a štýlovo opravila
A babonák és jóslatok nyelvének és stílusának igazgatója
Eva Fábiánová

V pohľadaní povier bol na našu pomoc
A babonák felkutatásában segítségünkre volt
Výskumný ústav Slovákov v Maďarsku

Prežívanie povier a splnenie proroctiev podporovali
A babonák továbbélését és a jóslatok bekövetkezését támogatta
ÚRAD PRE SLOVÁKOV ŽIJÚCICH V ZAHRANIČÍ
SLOVENSKÁ SAMOSPRÁVA BÉKEŠSKEJ ŽUPY
BÉKÉS MEGYEI SZLOVÁK ÖNKORMÁNYZAT
MaSzFiSz ORGANIZÁCIA SLOVENSKEJ MLÁDEŽE V MAĎARSKU

Venujeme túto knižočku každín dňešnín a budúcin Dolnozemčanon a duše našich predkov
Ajánljuk ezt a könyvecskét minden mai, jövőbeni alföldi szlováknak és őseink lelkének

V Békéšťabe, v roku Pána 2021

ISBN 978-615-01-1814-7

POVERY, MÝTY, PROROCTVÁ...

Topeňec, zmok, striga a ostatní – len niekoľko z mýtických bytostí, ktoré pred tromi storočiami tam sedeli pri našich predkoch a ich Tranosciu na kočoch priševších na Dolnú zem. Spolu s nimi sa sem dostali starodávne povery, korenené v pohanskom slovenskom svete, náš strach od neznámeho, naša zvedavosť na oný svet a samozrejme túžba po poznanie budúcnosti.

Človeku dnešnej doby počas neustáleho boja za získanie riadenia všetkého, sa stáva, že zabudne na tiene minulosti, na ich nadprirodzenú silu a o snahe na rovnováhu. Možno preto je náš svet, a v neposlednom rade aj naša duša, taká pohnutá a veľakrát aj zúfalá. Základom nášho sebaobrazu je naša slovenská dolnozemská identita, ktorej dôležitou súčasťou je aj prastará mytológia nášho ľudu. Svet našich predkov upadá čoraz väčšmi, ich jazyk a kultúra zmizne a spolu s tým aj ich milý zmok alebo varujúci topeňec sa strácajú tieni minulosti.

Táto malá knižočka dáva pomoc chytiť sa za ruky s našimi predkami cez svety a veky, pochopiť mýty a povery, ktoré boli súčasťou ich každodenného života. Náš zošit nechce zmeniť svet, len uvádza niekoľko dolnozemských slovenských povier, ktoré aj my môžeme pokojne prepašovať do svojho každodenného života a samozrejme života našej rodiny, nášho širšieho alebo užšieho okolia, tým držať pri živote našu slovenskú identitu.

Naši slovenskí predkovia zvedavo sa pozerali aj do budúcnosti, preto často vzali do rúk svoju milovanú veštecku knihu, Michaldu, a proroctvá, ktoré sú v nej obsiahnuté poňali svojsky, individuálne, niekedy k nim niečo dodali a podali ďalej: od starý otec synovi, stará mama pre dcéry, veď najmä v živote staršej generácie mala dôležitú rolu. Jej popularitu ukazuje aj to, že dodnes nachádzame početné zachované rukou kopírované exemplár, vlastne v samizdatovej forme z čabianskych *palášov*.

Vydávame teraz jeden takýto exemplár v pôvodnom jazyku, ale sme sa nepodujali na jeho doslovný preklad do slovenského alebo maďarského jazyka, lebo by to nemal veľký význam, nakoľko jeho barokové zložené vety, bujnejúce, často nesúvisiace opisy by súčasný čitateľ ťažko sledoval. Samotný text je v súčasnom ponímaní nevhodný na vytvorenie čitateľského zážitku. Namiesto toho popri pôvodnom texte na konci každej kapitoly podávame dvojjazyčný súhrn, pričom zvlášť vyzdvihneme časti týkajúce sa proroctiev, ktoré sú pre čitateľa najdôležitejšie v každom veku. Kvôli lepšiemu pochopeniu sme privolali aj dvoch hosťujúcich autorov, ktorí sa pozerajú na knihu proroctiev z rôznych uhlov pohľadu.

Keď prelistujeme túto knižku, myslime na usmievavú tvár starých a prastarých rodičov, alebo vzdialených dolnozemských slovenských predkov a ich sen, že svet, ktorý bol pre nich tak milý môže pretrvať. Hoci nie v plnom slovenskom jazyku, ale aspoň v našich srdciach a pomocou znovu naučených a pestovaných tradícií.

BABONÁK, MÍTOSZOK, JÓSLATOK...

Topeňec, zmok, striga és a többiek néhányan azon mitikus lények közül, akik három évszázaddal ezelőtt ott ültek őseink és Tranosciusuk mellett az Alföldre megérkező szekereken. Velük együtt érkeztek ide az ősi, közös, pogány szláv világban gyökerező hiedelmeink, az ismeretlentől való félelmünk, a túlvilág iránti kíváncsiságunk, valamint a természetfölötti világ és a jövő megismerésének vágya.

A ma embere a mindenség feletti irányítás megszerzéséért vívott küzdelme során hajlamos megfeledkezni a múlt ezen árnyairól, a természetfölötti erejéről és a velük egyensúlyra való törekvésről. Talán ezért is oly zaklatott és sokszor kétségbeesett a világunk, nem utolsósorban pedig lelkünk. Egészséges énképünk alapja alföldi szlovák identitásunk, melynek szintén fontos része népünk ősi mitológiája. Őseink világa egyre inkább hanyatlik, nyelvük, kultúrájuk eltűnik és vele együtt kedves zmokjuk vagy óvatosságra intő topeňecük is elvészni látszik a múlt homályában.

Eme kis könyvecske segít megtartani a korokon és világokon átívelő kapaszkodót őseinkhez, az ő mítoszaikhoz, babonáikhoz, melyek mindennapi életük részét képezték. Füzetkénk nem kívánja megváltani a világot, csupán bemutat néhány olyan alföldi szlovák babonát, melyeket mi is nyugodtan becsempészhetünk a magunk és családunk, szűkebb illetve tágabb közösségünk mindennapjaiba, ezzel is életben tartva szlovák identitásunkat.

Szlovák elődeink kíváncsian tekintettek a jövőbe is, ezért gyakran forgatták kedvelt jóskönyvüket, a Michaldát, a benne rejlő jóslatokat pedig sajátosan, egyénileg értelmezve, néha hozzá toldva adták tovább nagyapáról fiúra, nagymamáról leányra, hiszen leginkább az idősebb generáció világában töltött be fontos szerepet. Népszerűségét mutatja, hogy ma is számos kézzel másolt, kvázi szamizdat formában megmaradt példány kerül elő a csabai padlásokról. Egy ilyen példányt adunk most közre eredeti nyelven, azonban annak szószerinti, szlovák avagy magyar nyelvre történő átültetésére, ugyanis annak nem is lenne sok értelme, nem vállalkoztunk, hiszen a szöveg barokkos körmondatai sokszor csapongó, összefüggéstelen leírásai nehezen követhetőek a mai olvasó számára. A szöveg önmagában alkalmatlan a mai értelemben vett olvasói élmény kialakítására. Ehelyett az eredeti szöveg közlése mellett minden fejezet végén adunk egy kétnyelvű tartalmi összefoglalót, külön kiemelve a jóslatokra vonatkozó részeket, melyek a legnagyobb érdeklődésre tartanak számot a mindenkori olvasó előtt. A nagyobb tisztánlátás érdekében meghívtunk két vendégszerzőt is, akik két különböző nézőpontból vizsgálják jóskönyvünket.

Miközben forgatjuk ezt a könyvecskét képzeljük magunk elé nagyszüleink, dédszüleink avagy még távolabbi alföldi szlovák őseink mosolygó tekintetét és azon vágyukat, hogy a számukra kedves egykori világ, ha nem is teljes szlovák nyelvében, de legalább a szívünkben és újra megtanult hagyományaink ápolásán keresztül él tovább.

O SIBYLE ČILI MICHALDE...

Kronikár čabianskej slovenskej vzdelanosti, Július Dedinszky, v svojej monografii *Cesta slovenskej litery na Čabe*, v kapitole Rôzne diela[1] , na prvom mieste pojednáva o knižočke *Michalda*, ktorá bola obľúbeným čítaním Čabänov. Nielen Čabänia ju mali v obľube, bola populárna v širšom kruhu dolnozemských Slovákov. V mojom detstve, kedy sa ešte chodilo na večierke, ju spomínali dospelí, že tí a tí, ktorí „odišli do Slovenskej" mali knižku, o ktorej jedni tvrdili, že mala názov Sibyla, iní zase, že to bola Michalda. Obidve stránky mali pravdu, totiž vydanie publikácie, ktoré mám k dispozícii, má názov: *Proroctwí Michaldy, královny ze Sáby, 13. Sibilly.* (W Skalici.Tlačou dedičů F. Škarnicla. 1887.)

Populárne dielko sa dožilo početných vydaní, ČABA300 Gastronomická a turistická jednota dolnozemských Slovákov vydáva verziu, z ktorej sa nadnes najviacej uchovalo v čabianskych domácnostiach.

Sibyline proroctvá uzreli svetlo sveta vo viacerých európskych jazykoch, v Maďarsku sú známe verzie v maďarčine a nemčine tiež, nemecká verzia, na rozdiel od slovenskej, eviduje 12. Sibylu.

Ilustrácia titulného listu skalického vydania z roku 1887. Az 1887-es Szakolcai kiadás címlapképe.

Knižočka dosiahla popularnosť nielen obsahom, vydávala sa vo forme jarmočnej (letákovej) tlače, ktorá bola dostupná širokým ľudovým vrstvám. Tento fakt dokladá vydanie, ktoré som vyššie uviedla, totiž v Uhorsku bola práve Škarniclovská tlačiareň v Skalici tá, ktorá sa špecializovala na tento druh literatúry. Tlačiareň sa zameriavala na vydávanie púťových piesní – z ktorých vyšlo 1281 rôznorodých, každá v mnohých výtlačkoch – a modlitieb, pre veriacich katolíckej konfesie, ale vydávala aj tlače letákového (jarmočného) žánru so svetskou tematikou.[2]

Vzhľadom na popularnosť a obľubenosť Sibyly/ Michaldy, a na jej vplyv na ľudoú (tradičnú) kultúru, v poslednom čase narástol záujem o ňu zo strany etnografie. Na túto tému boli napísané aj dve diplomové práce: jedna vznikla z pera Benceho Ament-Kovácsa, poslucháča smeru folkloristiky Univezity Loránda Eötvösa , autorom druhej je István Töröcsik a bola napísaná na univerzite Attilu Józsefa v Szegedíne.

Bence Ament-Kovács dáva tematiku do širšieho kontextu, podáva prehľad podobných kníh s motívmi veštenia od staroveku cez ďalšie historické obdobia až podnes. Druhá diplomová práca, ktorej autorom je István Töröcsik, dáva dôraz na žánrové otázky. Ak sa skúma otázka charakteru výtlačkov, z formálneho hľadiska je celkom jednoducho zodpovedateľná – predstavuje istý druh jarmočnej (letákovej) tlače. Ak ju chceme bližšie špecifikovať, to je už tvrdší oriešok, lebo má sa určiť na obsahovom podklade. Z jednej strany zahŕňa svetské elementy, z druhej strany zase niektoré jej časti ukazujú súrodnosť s biblickými motívmi Knihy zjavení.

Svetským elementom je návšteva kráľovnej zo Sáby, Michaldy u kráľa Šalamúna v Jeruzaleme, ktorého po tri za sebou nasledujúce dni vyhľadala a každý deň mu prorokovala (veštila).

V prvý deň mu prorokovala o osude Židov (otroctvo v Babylóne, o príchode Mešiáša);

Druhý deň rozprávala o nemravnostiach v stredoveých kresťanských štátoch: o chamtivosti, sebeckosti, falošstvách, vydieraniach chudobných, o tom, že ľudia nežijú pobožne, nesvätia nedeľu, o nemravných činoch vysokého kňažstva. Pre tieto nemravnosti Boh potresce ľudí, dopustí na nich vojnu, objaví sa aj vízia súdneho dňa, ktorému budú predchádzať rôzne znamenia;

V tretí deň prorokovala o osude Čiech, kde sa tiež rozmohla nemravnosť. Nemravnosť sa rozvádza spomínaním podobných motívov ako v predchádzajúci deň. Miestami sú tresty božie popísané naturalisticky, odstrašujúco.

Dospelí v mojom blízkom prostredí na Bánhedeši, si pamätali múdrosť Šalamúna a návštevu kráľovnej „ze Sáby", ktorá múdosťou tiež nezaostávala za kráľom. Pamätali si najmä proroctvá: Praha bude zrovnaná so zemou, chlapy a ženy sa nebudú odlišovať. V 1960-tych rokoch, kedy vzrástlo napätie medzi Spojenými štátmi americkými a Sovietským zväzom a hrozila tretia svetová vojna, častokrát sa vracali k prorocvu Michaldy o zničení Prahy.

Keď začali dievčatá a ženy nosiť nohavice podľa módy, a v 1970-tych rokoch, kedy si muži nechali narásť vlasy po plecia, starší pripomínali, že sa spĺňa prorocvo Michaldino, muži sa nedelia od žien.

Nadhodí sa otázka, prečo práve proroctvá o Čechách a Prahe si najviac pamätali naši. Jednak viaceré motívy boli nadväzné na javy každodenného života, z druhej strany evanjelická viera sa dostala z Nemecka na Slovensko cez český filter. Vychovávaní vo viere sa v Tranosciu, v Biblii, v konfesionálnom živote stretávali s viacerými variantami češtiny, aj tradičná kultúra dolnozemských Slovákov je početnými elementami nadväzná na českú kultúru.

[1] Dedinszky Gyula: *A szlovák betű útja Békéscsabán. / Cesta slovenskej litery na Čabe.* Békéscsaba: Békés Megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának Tudományos – Koordinációs Szakbizottsága, 1987. s. 254 -255.

[2] Ľubica Droppová-Eva Krekovičová: Počúvajte panny, aj vy mládenci. Bratislava: Eterna Press, Ústav Etnológie SAV, 2010. 33.

V knižočke je podaný príchod kráľovnej zo Sáby s kresťanskými motívmi. Jej návšteva v Jeruzaleme je skutočnou historickou udalosťou, došlo k nej celkom iným cieľom. Erzsébet Fráter ju podáva nasledovne:

„Základné látky rastlinného pôvodu, potrebné k liečivým výrobkom, kadidlám, voňavkám, mazidlám, balzamom prevážali obchodníci karavánmi do Izraelu, a ešte severnejšie. Na viacerých miestach Biblie sa píše o týchto vonných látkach rastlinného pôvodu, akými vzácnymi a drahými artiklami boli v stredoveku. V X. storočí p.n.l., kráľ Šalamún, ktorý bol povestným o múdrosti a bohatstve, zorganizoval flotilu na Červenom mori, čo umožnilo, aby sa zapojil do medzinárodného obchodu nielen na kontinente, ale aj na mori.

Povesť o pompéze kráľovského dvora Šalamúna sa dostala aj do Sáby, ležiacej na južnej časti Arabského poloostrova, dozvedela sa o nej tiež kráľovná. Sába (sabá) bola starovekou krajinou, ktorá ležala na severnej časti dnešného Jeruzalemu, zbohatla z vývozu myrhy a tymiánu. Občania Sáby vybudovali kontinentálnu cestu pre karavány, ktorá viedla od Arábie na sever, po pobreží Stredozemného mora, takzvanú tymiánovú cestu. Kráľovná sa vydala na čele ťavej karavány na návštevu do Izraela s predstavou uzavretia obchodnej dohody. Medzi jej kráľovskými darmi boli tiež drahé luxusné artikle východu, balzámy.[3]

Čo sa týka proroctiev o budúcnosti, o posmrtnom živote, o poslednom súde, o tieto otázky mali ľudia vo všeobecnosti stále záujem. Určite si kupovali aj iné dostupné publikácie, s podobným obsahom. Na Bánhedeši, v mojom bližšom prostredí, popri Sibyle/ Michalde spomínal aj Snár. Niektoré rodiny ho vlastnili, dokladá to zoznam kníh Michala Kulíka z r. 1863, v ktorom je spomenutý ako položka č. 32.[4] Z jeho vlastníctva je citovaný List Boží, datovaný na rok 1740, ktorý poslal na zem Boh prostredníctvom svojho anjela. Text spisu tiež upozorňuje na mravné prisetupky ľudí, podobné aké obsahuje Sibyla/ Michalda. Obsahuje upozornenia, ba vyhrážky, aby sa ľudia polepšili vo vlastnom záujme.[5] Ďalším podobným dokladom je spis z r. 1741, v ktorom sa veštilo na svetové udalosti po rok 1895.[6]

Najmä kométy sa počítali za zlé predznaky, viaceré z prorokovaných udalostí tiež nedávali príčinu na optimizmus. Podobný spis z Čaby sa dostal aj k Ondrišovi Kiszelyovi.

Záujem Čabänov o proroctvá dosvedčuje tiež literárne spracovanie Jána Gerčiho v poviedke o I. svetovej vojne.[7]

„…So všetkých strán jachaly nákladné vlaky smerom na front, na bojište. Ťažké pomery rozvláčily rodinné krby, sťa besná víchrica suché lístie.

- Uvidíte ľudia boží, táto vojna potrvá dlho a jej smutné následky pocítia i naše vnučky. – Takto tvrdil starý obuvník Zuba, keď podvečer vysedával pred dielňou a presvedčoval smutné ženy. Povrávalo sa o ňom, že v posteli pod slamníkom mal vraj naskrývané knihy, v ktorých čítal dejiny ľudstva a vždy presne predpovedal dajakú zvláštnu udalosť. Bol náruživým politikom. Preto ostal podozrivý pred úradmi. Tá podlá, nemilosrdná vojna pripravila ho o statočnosť a spravila z neho klebetára, ba čo je najhoršie, špiona! Raz na úsvite prišli preňho dvaja četníci a – od tých čias nevideli sme nášho proroka.

Takéto a podobné prípady vyvieraly z tej ťažkej, vojnovej doby. Lúpež, nemravnosť a odhodené dieťa – bolo na dennom poriadku. A všetko toto nebolo ani výnimočnou senzáciou pred ľuďmi. Veď, zúrila vojna…"

Asi nie je náhoda, že na Čabe sa uchovalo najviac exeplárov zo Sibyly/Michaldy práve z rokov I. svetovej vojny.

Vážení čitatelia digitálnej doby! Pozerajte sa na obľúbené čítanie svojich predkov z pohľadu, že boli vychovávaní v inom duchu, nevykresľovala im technika virtuálny svet!

Najmä keď si v Biblii zalistovali do Knihy zjavení, mohlo ich zastrašovať, čo na nich môže čakať po smrti. Aj v súčasnosti mnohých zaujíma posmrtný život, na knižnom trhu je bohato zastúpená eschatologická literatúra.

Proroctvo Michaldy, kráľovnej zo Sáby, je dedičstvo, spoločná európska kultúrno-historická hodnota, ktorá je súčasťou aj našej slovenskej národnostnej kultúry. Vážme si ju!

Dr. Mária Žiláková - Pochádza zo slovenskej rodiny z Veľkého Bánheďešu. Vďaka nej vyrástla početná generácia inteligencie Slovákov v Maďarsku na univerzite ELTE. Aktívne skúma jazyk, dialekty, písomné dedičstvo a národopis Slovákov v Maďarsku.

Dr. Zsilák Mária - Nagybánhegyesi szlovák család gyermeke. Kezei közt a magyarországi szlovák értelmiség számos generációja nőtt fel az ELTÉ-n. Kutatási területe: a magyarországi szlovákok nyelve, dialektusai, írott nyelvemlékei, néprajza.

[3] Fráter Erzsébet: A biblia növényei. Budapest: Scolar, 2017. s. 190-191.Z maďarského originálu preložila Mária Žiláková. Porov. (Ed.) Mária Žiláková: *Domáca kronika záhadnej rodiny Kulíkovcov* / (Szerk.) Zsilák Mária: / *A rejtélyes Kulik család parasztkrónikája*. Bánhedeššké zošity /Bánhegyesi füzetek 4. Veľký Bánhedeš: Spolok pre zachovanie slovenských tradícií vo Veľkom Bánheseši, /Nagybánhegyes: Nagybánhegyesi Szlovák Hagyományőrző Közhasznú Egyesület, 2020. s. 343-344.

[4] Ed.) Mária Žiláková: *Domáca kronika záhadnej rodiny Kulíkovcov* / (Szerk.) Zsilák Mária: / *A rejtélyes Kulik család parasztkrónikája*. Bánhedeššké zošity / Bánhegyesi füzetek 4. Veľký Bánhedeš: Spolok pre zachovanie slovenských tradícií vo Veľkom Bánheseši, /Nagybánhegyes: Nagybánhegyesi Szlovák Hagyományőrző Közhasznú Egyesület, 2020. s. 47.

[5] Žiláková, c. d. s. 144-145.

[6] Žiláková, c. d. 59-61.

[7] Ján Gerči: Vojna. Čabiansky kalendár, 1942. s. 53-55.

SZIBILLA, VAGY MICHALDA?

A csabai szlovák műveltség krónikása, Dedinszky Gyula, *A szlovák betű útja Békéscsabán* c. monográfiájának Különféle munkák elnevezésű fejezetében[1] első helyen tárgyalja a csabaiak kedvelt olvasmányát, a *Michaldát*. E könyvecske igen nagy népszerűségnek örvendett nem csupán a csabaiak körében, szívesen olvasták általánosságban véve az alföldi szlovákok. A környezetemben élő felnőttek, amikor a téli estéken szomszédoltak (večierke) nemegyszer emlegették, hogy ezeknek meg ezekenek, akik „kimentek Szlovákiába“ volt Szibillájuk. Mindig akadt, aki közbeszólt, az nem is Szibilla volt, hanem Michalda. Mindkét félnek igaza volt, ahogy ezt a tulajdonomban, másolatban meglévő ponyvanyomtatvány címe mutatja: *Proroctwí Michaldy, královny ze Sáby, 13. Sibilly.* (W Skalici.Tlačou dediču F. Škarnicla. 1887.) [Michaldának, Sába királynőjének, a 13. Szibillának jövendölései. (Szakolcán, F. Skarnicl örököseinek nyomtatásában, 1887.)]

E nagy népszerűségnek örvendő műnek számos kiadása jenet meg, a CSABA300 Alföldi Szlovák Gasztronómiai és Turisztikai Egylet a Csabán legnagyobb számban megőrződött kiadás verziójának megjelentetésére vállalkozott.

Szibilla jövendölései több európai nyelven is megjelentek, Magyarországon magyar és német nyelvű párhuzamok ismertek A szlovák verziótól eltérően, a német változat a 12. Szibillának tulajdonítja a jövendöléseket.

Sába királynőjének jóslatai nemcsak tartalmi szempontból vonzották az érdeklődők széles körét, mivel „ponyván“ adták ki, az ára is kedvező volt, hozzáférhetővé vált a széles tömegek számára. A kiadvány műfaját (kiadványféleség tekintetben) támasztja alá az általam dokumentált példány, egyben azt is érzékeltetni kívántam közlésével, hogy éppen a szakolcai Skarnicl-féle nyomda volt az, amely területileg a legszélesebb körben terjesztette a ponyvanyomtatványokat. Elsősorban a katolikus felekezetűek igényeihez alkalmazkodott, búcsújáró énekek és imák kiadására specializálódott. A félnépi búcsújáró énekekből számszerűen 1281 különböző szöveget jelentetett meg, mindegyiket számos kiadásban.

A vallási tárgyú szövegek mellett világi témájú ponyvanyomtatványok is szép számban kerültek ki a nyomdából, amelyekhez leginkább vásárokon juthattak hozzá az érdeklődők.[2]

A Szibilla/Michalda hatással volt a történelmi Magyarországon élő népek folklórjára, az utóbbi években ezokból került a néprajzkutatás érdeklődési körébe. Két szakdolgozat is született e téma vizsgálatából: az egyiket az Eötvös Loránd Tudományegyetem folklorisztika szakirányának hallgatója Ament-Kovács Bence írta, a másik szerzője Töröcsik István, aki a szegedi József Attila Egyetem néprajz szakos hallgatójaként foglalkozott a témával.

Ament-Kovács Bence széles kontextusban tárgyalja a témát, az ókortól kezdve napjainkig vezeti végig a hasonló motívumokat, korabeli megfogalmazásban. A másik diplomamunka, Töröcsik Istváné, a műfaji kérdéseket teszi hangsúlyossá. Ha formai tekintetben kívánjuk a kérdést körüljárni, egyszerű a dolgunk: a ponyvanyomtatványok egy fajtáját képviseli. Tartalmi szempontú meghatározása azonban keményebb dió. Egyfelől valós történelmi eseményt dokumentál, bár keresztény köntösben előadva, másfelől a jövendölések motívumai rokon vonásokat mutatnak a Jelenések könyvével.

Világi motívum Sába királynőjének, Michaldának látogatása Salamon királynál. A könyv taglalja látogatása eseményeit: a királynő három egymást követő napon jelent meg Salamon király előtt és jövendölt neki.

Első napi jövendölései a zsidóság jövőjéről szóltak (a babiloni fogságról, a Messiás eljöveteléről stb.);

A második napon a középkori keresztény államok erkölcstelenségeit taglalta, és ezek következményeit. Az erkölcstelenségek között szerepelt a kapzsiság, önzés, csalárdság, a szegények kizsákmányolása, a papság erkölcstelenségei. Beszélt arról is, hogy az emberek nem élnek Istennek tetsző életet, ezért az Úr keményen megbünteti őket, háborút, járványokat és egyéb büntetéseket küld rájuk. Megjelenik az Utolsó ítélet víziója is, amelyet számos jel (ómen) fog megelőzni;

A harmadik nap jóslatai Csehországra vonatkoznak, ahol szintén eluralkodott az erkölcstelenség (nagyjából az előző napi jövendölések „bűneit“ sorolja). Helyenként igen naturalista módon, ijesztő formában írja le Isten büntetéseinek variánsait.

Bánhegyesen, a környezetemben élő felnőttek leginkább két motívumra emlékeztek. Salamon bölcsességét és ennek kapcsán Sába királynőjének látogatását emlegették. Főként a Prágára vonatkozó jövendölésekről, ill. szélesebb értelemben véve a harmadik nap jövendöléseiről beszéltek. Nem mulasztották el említeni a jóslatot, amely szerint Prága a földdel lesz egyenlővé téve, meg azokat, amelyek arra irányulnak, hogy a nők és férfiak nem fognak különbözni egymástól.

Prága pusztulásának jövendölése az 1960-as években került szóba gyakrabban, amikor az Amerikai Egyesült Államok és Szovjetunió közti feszültségek balsejtelmet sugalltak, félő volt, hogy kitör a harmadik világháború.

Amikor egyre inkább terjedt, a lányok, asszonyok közt a nadrág viselete, meg az 1970-es évek divatja kapcsán, amikor a fiúk, férfiak divatos hajviselete a vállig érő haj volt, az idősebbek némelyike azon a véleményen volt, hogy már közeleg a világvége, mert íme itt van a szemünk előtt Michalda jóslatának beteljesülése, a nők és férfiak nem különböznek egymástól.

[1] Dedinszky Gyula: *A szlovák betű útja Békéscsabán. / Cesta slovenskej litery na Čabe.* Békéscsaba: Békés Megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának Tudományos – Koordinációs Szakbizottsága, 1987. 254 -255.
[2] Ľubica Droppová-Eva Krekovičová: Počúvajte panny, aj vy mládenci. Bratislava: Eterna Press, Ústav Etnológie SAV, 2010. 33.

Felmerülhet az olvasóban az a kérdés is, miért éppen a Prágával, Csehországgal kapcsolatos jövendölések ragadtak meg a mieink emlékezetében.

Egyfelől a jóslatok egy része a mindennapi élet jelenségeire vonatkozott. Másfelől pedig elődeink zöme evangélikus vallású volt, a lutheri reformáció eszméi pedig cseh filteren keresztül kerültek szlovák területre, nem egy tudós papunk, aki az alföldi gyülekezeteinket is szolgálta, szoros kapcsolatban állt a cseh nyelvterülettel. A hitünkhöz tartozó ikonikus könyvek, a Králicei Biblia, a Tranoszciusz, bibliai cseh nyelven íródtak.

Amint az utóbbi évek kutatásai révén felszínre került tények mutatják, hagyományos szellemi kultúránk számos eleme kapcsolódik a cseh kultúrához.

Sába királynőjének látogatása Salamon királynál a Szibillában keresztény köntösbe öltözetett történetként van leírva. Azonban a valóságban teljesen más indíttatásból került rá sor. Fráter Erzsébet ír róla monográfiájában:

„A gyógytermékekhez, füstölőkhöz, illatszerekhez, kenetekhez és balzsamokhoz való növényi alapanyagokat a karavánutakon kereskedők szállították Izraelbe és még északabbra.

Sok ige mutatja, hogy ezek a növényi eredetű illatszerek milyen megbecsült és drága termékek voltak az ókorban. A Kr.e. X. században a bölcsességéről és gazdagságáról híres Salamon király hajóflottát szervezett a Vörös-tengeren, így nemcsak a szárazföldön, hanem a tengeren is bekapcsolódott a nemzetközi kereskedelembe. Salamon pompás udvartartásának híre eljutott az Arabfélsziget déli részére Sába királynőjéhez is. Sába (szabá) a mai Jeruzsálem északi területén fekvő ókori állam volt, mely a mirha és a tömjén kiviteléből gazdagodott meg. A szabeusok építették ki az Arábiából északra, a Földközi – tenger partvidékére vezető szárazföldi karavánutat, az úgynevezett tömjénutat. A királynő a kereskedelmi megállapodások reményében látogatott Izraelbe tevekaraván élén. Fejedelmi ajándékai sorában ott voltak a kelet drága luxustermékei, a balzsamok is.[3]

Ami a jövőbeni események előrelátását illeti, valamint a halál utáni élet kérdéseit, az Utolsó ítélet vízióját, ezek a kérdések régóta, folyamatosan érdeklik az embereket. Minden bizonnyal vásároltak e kérdéskörökkel foglalkozó kiadványokat a Szibillán/Michaldán kívül is.

Bánhegyesen, a közvetlen környezetemben élők még az Álmoskönyvet emlegették. Valóban lehetett ilyen kiadvány bánhegyesi családok tulajdonában, ezt támasztja alá egy, a Kulik Mihály könyvállományát dokumentáló lista 1863-ból, amelynek 32. tételeként az Álmoskönyv van felsorolva.[4] Ugyancsak az ő nagycsaládjának kéziratos családi krónikája (parasztkrónika) tartalmazza egy – valószínűleg – ponyvanyomtatvány szövegét List Boží [Égi Levél] címmel, amelyet Angyala által az Úr küldött a földre 1740-ben. Az írás az Isteni parancsolatok megsértésére figyelmezteti az embereket, amelyek közt hasonlók vannak felsorolva, mint amelyek a Szibillában/Michaldában olvashatók.[5] Más jövendölő írást is tartalmaz a családi krónika, amely 1741-el kezdődően 1895-ig mond próféciákat. Figyelmezteti az emberiséget erkölcstelen életmódjára, isteni eredetű megtorlásokat helyez kilátásba, ha nem lép a javulás útjára.[6] Hasonló, csabai vonatkozású írás van Kiszely András tulajdonában is.

Főként az üstökösök megjelenése számított rossz ómennek, leginkább háborút jósolt.

A csabai szlovákság próféciák iránti érdeklődéseit dokumentálja szépirodalmi feldolgozásban Gercsi János elbeszélése, amelyet a Čabiansky kalendárban jelentetett meg A háború címmel, cselekménye túlnyomórészt az I. világháborúhoz kötődik.[7]

„…Minden oldalról sietve tartottak a tehervonatok a front irányába, a harctérre. A nehéz körülmények felborították a családi fészkeket, ahogy a tomboló vihar szétszórja a száraz falevelet.

- Meglátjátok, emberek, ez a háború hosszan eltart, szomorú következményeit pedig még unokáink is megérzik. – Így szólt Zuba, az öreg cipészmester kinyilatkoztatása, amikor esténként kiült a kispadra a műhelye elé és a szomorú asszonyokat kívánta meggyőzni.

Az terjedt el róla, hogy az ágyában a szalmazsák alatt könyveket dugdos, amikből az emberiség történetéről olvas, és mindig megjósol valamilyen váratlan, különös eseményt.

Szenvedélyesen politizált. Ezért a hatóságoknak gyanús lett. Az aljas, könyörtelen háború megfosztotta őt tisztességétől, pletykafészket csinált belőle, mi több, rosszabbat, kémet!

Egy hajnalon két zsandár jött érte – azóta nem láttuk a mi prófétánkat.

Ilyen és hasonló esetek fakadtak abból a nehéz, háborús helyzetből. Rablás, erkölcstelenség, eldobott gyerek – mindennapi eseménynek számított. Az emberek hozzászoktak, hiszen tombolt a háború…”

Úgy vélem, nem véletlen, hogy éppen az I. világháború éveiből maradt fenn Csabán a legtöbb példány a Michaldából/Szibillából.

Tisztelt olvasóink, önök a digitális világban élnek. Tekintsenek úgy elődeink kedvelt olvasmányára, hogy ők más szellemben nevelkedtek, életük más mederben folyt, számukra nem teremtette meg a technika a virtuális világot. Leginkább a Bibliát forgatták, ha a jövőbe akartak látni, a Jelenések könyvébe lapoztak bele, még ha ijesztőnek is tűnt, mi vár rájuk a halál után. Az eschatologikus (halál utáni élettel, Utolsó ítélettel stb. foglalkozó) irodalomnak napjainkban is nagy keletje van.

Sába királynőjének, Michaldának a jövendölései kulturális értéket képviselő művecske, közös, európai kulturális örökség, amely részét képezi a mi szlovák kisebbségi kultúránknak is. Tartsuk tiszteletben!

[3] Fráter Erzsébet: A biblia növényei. Budapest: Scolar, 2017. 190-191.V.ö. (Ed.) Mária Žiláková: *Domáca kronika záhadnej rodiny Kulíkovcov* / (Szerk.) Zsilák Mária: */ A rejtélyes Kulik család parasztkrónikája.* Bánhedešské zošity /Bánhegyesi füzetek 4. Veľký Bánhedeš: Spolok pre zachovanie slovenských tradícií vo Veľkom Bánheseši, /Nagybánhegyes: Nagybánhegyesi Szlovák Hagyományőrző Közhasznú Egyesület, 2020. s. 343-344.
[4] (Ed.) Mária Žiláková: Domáca kronika záhadnej rodiny Kulíkovcov / (Szerk.) Zsilák Mária: /A rejtélyes Kulik család parasztkrónikája.. Bánhedešské zošity /Bánhegyesi füzetek 4. Veľký Bánhedeš: Spolok pre zachovanie slovenských tradícií vo Veľkom Bánheseši, /Nagybánhegyes: Nagybánhegyesi Szlovák Hagyományőrző Közhasznú Egyesület, 2020. 184. / [5] Žiláková, i.m. 280-281. / [6] Žiláková, i.m. 194 - 196. / [7] Ján Gerči: Vojna. Čabiansky kalendár, 1942. 53-55.

MICHAL FRANCZISZTY: PREČ SO SIBYLOU!

V každej načosúcej slovenskej domácnosti najdeme Bibliu, Tranoscius, Fuenbrál a Čabiansky Kalendár. Jesto však veľa aj takých domácností, kde okrem spomenutých kníh, nachádzajú sa aj inakšie knižky. Mám na mysli taký Egyptský snár alebo takzvanú Sibylu.

Čo hľadá tá Sibyla pri našich svätých, posvätných a užitočných knihách?

Človek vždicky chcel vedieť, čo bude. Zvedavý bol na budúcnosť. Teda na to, čo sa bude diať o mesiac, o rok, o sto alebo o tisíc rokov. A keďže to Hospodin nikdy nikomu nedovolil, človek hľadal spôsob, ako pozrieť do budúcnosti bez Boha, proti jeho vyslovenému zákazu. (Prečítajte si len tieto výpovede: 3 M. 19, 31; 5 M. 18, 10; 1 Sam. 28, 3; 2 Kr. 23, 24; Mich. 3, 7; Zach. 10, 2.) Začal pozorovať hviezdy, sny, vtáctvo, stromy, vetry, dlane, metal karty, atď., aby odkryl záclonu, ktorou bola a je až podosiaľ zakrytá budúcnosť.

Vieme, že v Babylonii, Egypte, u Grékov a Rimanov veštci a veštice tvorili osobitný spoločenský stav, ktorý mal veľkú vážnosť nielen pred pospolitým ľudom, ale aj pred kráľmi a panovníkmi.

Nuž takéto veštice boly aj sibyly. Bolo ich viacej. Mená dostávaly dľa toho, kde bývaly a účinkovaly. Tak známe sibylu: eritrejskú, samosskú, perskú, libyjskú, delfojkú, hellespontosskú, phryčskú, tiburskú atď.

Sibyla, čo je u nás známa, menuje sa ináče Michaldou, kráľovnou zo Sáby. Jej "proroctvá" obsažené boly v deviatich knihách, ktoré časom priniesla do Ríma jedna neznáma žena a ponúkala ich udajne cisárovi Tarkvinovi, aby si ich kúpil. Ale cisár ich nechcel kúpiť. Vtedy žena pred jeho očami razom tri knihy spálila. Na druhý deň znovu prišla a za šesť kníh tú istú sumu pýtala, čo predo dňom. No cisár nič nekúpil. Žena sa nahnevala a zas spálila z nich tri knihy. Cisár potom kúpil pozostalé tri knihy za sumu, za ktorú mohol kúpiť všetky deväť.

Tarkvin bol iste zvedavý, čo tie knihy Sibyline v sebe obsahujú. Tak čože obsahujú?

Prvá kniha opisuje stretnutie Michaldy s múdrym kráľom Šalamúnom. Potom dosť obšírne mu vypráva o Mesiášovi. V druhej knihe hovorí o tom, čo bude po roku 1200 po narodení Mesiášovom; pozdejšie aj to, čo bude po roku 1500. Spomína vojny a všelijaké pliagy, ženské šatstvo, duchovenstvo, neprávosť, nešľachetnosť s predchádzajúcimi dvanástimi znameniami. V tretej knihe už nespomína storočia, len ešte obširnejšie opisuje, ako budú rozličné stavy obetovať na svete, ktorému sa po siedmych znameniach približí koniec.

Uznám, kto Sibylu prvý raz číta - najmä bez uvažovania, na toho mocne zaspôsobí. Kto však bližšie skúma a bystrejšie rozoberá jej predpovede, príde na to, že tie jej "proroctvá" nie sú žiadnymi proroctvami. Veď to, čo ona veští, môže sa vzťahovať na ktorúkoľvek dobu, na ktorékoľvek pokolenie a na ktorýkoľvek národ. Nič nemohlo byť ľahšie pre Sibylu, ako predpovedať vojny, keďže vojny vždycky boly a vždycky aj budú. To isté môžeme povedať aj o hlade, cholere a zemetrasení. Ani o ženskom kroji nič nového nemohla predpovedať, veď každý z nás vie, že sa tento kroj ustavične premieňal a aj zatýmto sa meniť bude.

Jedným slovom: kto si prečíta Sibylino "proroctvo", o nič viac nevie o budúcnosti, ako ten, čo ho nikdy nečítal. Budúcnosť ešte dosiaľ skrytá bola pred každým človekom. Iba pred Sibylou by nebola bývala skrytá? Ťažko sa to uverí.

To zas, že Sibyla spomínala pred Šalamúnom aj Ameriku, dokazuje, že sa do tých jej "proroctiev" dostalo všeličo aj z pozdejších časov. Ináče ju by sme museli pokladať za objaviteľa Ameriky a nie Kristofa Kolumba!

Uspokojme sa, že budúcnosť jedine Hospodin pozná. To, čo On za dobré uznal, nám dal oznámiť skrze Ježiša Krista. Viac aj tak nezvieme. Preto veštice sú zbytočné. Aj Sibyla je zbytočná. Nemá ona čo hľadať v našich slovenských evanjelických domácnostiach. Nemá ona miesto ani pri Biblii, Tranosciu a Funebráli. Nie zo Sibyly, ale z Písma sv. máme citovať. Nie Sibyle, ale Slovu božiemu máme veriť. Preto preč so Sibylou!

Michal Francisci - Narodil sa v Slovenskom Komlóši v roku 1905. Ako evanjelický farár v Békéšskej Čabe spolu s Ľudovítom Žigmundom Szeberényim bojoval za zachovanie a rozvoj slovenského jazyka, kultúry a identity v meste. Počas československo-maďarskej výmeny obyvateľstva aktívne napomáhal presídlenie Slovákov do „materskej krajiny". V roku 1947 sa so svojou rodinou presídlil na Slovensko.

Franciszci Mihály - Tótkomlóson született 1905-ben. Békéscsabai evangélikus lelkészként Szeberényi Zsigmond Lajossal együtt küzdött a szlovák nyelv, kultúra és identitás megőrzéséért és fejlesztéséért a városban. A csehszlovák-magyar lakosságcsere idején aktívan elősegítette a szlovákság áttelepülését az „anyaországba". 1947-ben családjával együtt áttelepült Szlovákiába.

MICHAL FRANCZISZTY: TŰNJÖN EL A MICHALDA!

Minden valamirevaló szlovák háztartásban találunk Bibliát, Tranosciust, Funebrált és Csabai Kalendárt. Van persze számos olyan otthon is, ahol az említett könyveken túl akadnak másféle könyvecskék is, gondolok itt elsősorban az Egyiptomi álmoskönyvre és az úgynevezett Szibillára, másnéven Michaldára.

Mit keres tehát a Szibilla a mi szent, kegyelmes és hasznos könyveink mellett?

Az ember mindig kíváncsi volt a jövőre. Tudni akarta mi lesz egy hónap, év avagy évszázad, évezred múlva. Mivel viszont a Teremtő soha, senkinek azt nem engedélyezte, az ember szüntelenül kereste a módot arra, hogy Isten határozott utasítása ellenére a beletekintsen a jövőbe. (Lásd az alábbi kinyilatkoztatásokat: 3 M. 19, 31; 5 M. 18, 10; 1 Sám. 28, 3; 2 Kr. 23, 24; Mih. 3, 7; Zak. 10, 2.). Elkezdte figyelni a csillagokat, álmait, madarakat, fákat, szelet, tenyeret, a kártyajárást stb., hogy fellebbenthesse a jövőt addig eltakaró függönyt.

Tudjuk, hogy Babilonban, Egyiptomban de a görögöknél és rómaiaknál is voltak jósok, illetve jósnők, akik sajátos társadalmi helyzetüknél fogva nagy tekintélynek örvendtek nemcsak a hétköznapi ember, hanem az uralkodó osztály részéről is.

Ilyen jósnők voltak a szibillák, akikből több is volt. Nevüket onnan kapták, ahol éltek és tevékenykedtek. Ennek alapján megkülönböztetünk: erüthrai, szamoszi, perzsiai, líbiai, delphoi, hellészpontoszi, phrügiai, tiburi stb. szibillákat.

A nálunk ismert szibillát sokan Michaldaként, Sába királynőjeként emlegetik. Az ő „jóslatait" tartalmazó 9 könyvet egy ismeretlen nő Rómába vitte és ott megvételre kínálta Tarquinius királynak. Ő azonban ezt elutasította, mire a nő a király szeme láttára 3 könyvet elégetett. Másnap visszatért és a maradék 6 könyvet az eredeti áron kínálta megvételre. A király továbbra is hajthatatlan volt, így a nő mérgében újabb 3 könyvet égetett el. A király ezt követően azonban a maradék 3 könyvet az eredeti 9 áráért megvásárolta.

Tarquinius bizonyára kíváncsi volt, hogy vajon mit tartalmaznak Szibilla könyvei. Szóval mit is tartalmaznak?

Az első könyv leírja Michalda találkozását a bölcs Salamon királlyal, akinek kimerítő részletességgel mesél a Megváltóról. A második könyvben a Messiás születését követően 1200 majd 1500 évvel később történtekről beszél. Említ háborúkat, csapásokat, beszél a női öltözködésről, papságról, igazságtalanságról, hitványságról és ezekre figyelmeztető 12 előjelről. A harmadik könyvben már konkrét időpont nélkül, de még alaposabban leírja, hogy emészti fel önmagát a világ, melyre újabb 7 előjelet követően a vég vár.

Elhiszem, hogy aki először olvassa a Michaldát, főleg mérlegelés nélkül, az képes a hatása alá kerülni. Aki azonban alaposabban kutat a sorai között, rájön, hogy ezek a „jóslatok" valójában nem igazi jövendölések, hiszen azok bármely korra vagy nemzedékre avagy népre vonatkozhatnak. Mi sem könnyebb a Michalda számára, mint háborúkat jövendölni, hiszen háborúk mindig voltak és mindig is lesznek. Ugyanez elmondható az éhezésről, járványokról és földrengésekről. Még a női öltözködésről sem mond újat, hiszen azt mindnyájan tudjuk, hogy a női viselet állandóan változik.

Egyszóval, aki a Michalda „jóslatait" olvassa, semmivel sem tud meg többet a jövőről, mint aki soha nem is fogja. A jövő eleddig még minden ember előtt rejtve volt. Pont a Michalda előtt ne lenne az? Ez nehezen hihető.

Végül pedig az, hogy Michalda megjósolta Salamonnak Amerikát, bizonyítja leginkább, hogy „jóslatai" közé mi minden került be a későbbi korokban. Ellenkező esetben Amerika felfedezőjének őt kéne tekintenünk, nem pedig Kolumbusz Kristófot!

Nyugodjunk meg tehát, mert a jövőt egyedül csak a Teremtő ismeri. Amit ő jónak ítélt, Jézus Krisztus által megismerhetővé tette számunkra. Többet nem tudunk meg, ezért feleslegesek a jósok is. A Michalda is felesleges, nincs is semmi keresnivalója a mi evangélikus szlovák otthonainkban. Nincs helye sem a Biblia, a Tranoscius és a Funebrál mellett sem. Nem a Michaldából, hanem a Szentírásból kell idéznünk. Nem a Michaldának, hanem egyedül az Úr szavának kell hinnünk. Éppen ezért: tűnjön el a Michalda!

ÚVOD.

Proroctví Michaldy, královny ze Sáby třináctě Sibilly neb prorokyně o budoucích věcech, kteráž přijela do Jeruzaléma ku králi Šalamounovi, aby slyšela moudrost jeho, před narozením Kristovým 578 let, tyto řeči mluvila k němu v jazyku židovském. A potom po umučení Pána Krista bylo od horlivých poutníků, kteří putovali k Božímu hrobu, až do Anglické země přenešeno a tam ho velebný kněz Běda léta Páně 397 přepsal a do anglického jazyka přeložil. A tam odtud bylo z jedné země do druhé přenešeno a z jedného jazyka do druhého přeloženo; naposledy bylo do českého přeloženo od Jána Letere léta Páně 1026. Přeložení toto bylo do Čech přinešeno od Bohumila Nelly léta 1113. A z jeho knihy ho přepsal Hraba, neb ve své knize připomíná ve 14. kapitole, že ho psal léta 1320. A z té Hrabovy vnihy přepsal ho Antonín Rys léta 1510. A z Rysovi knihy ho přepsal Jan Alsina léta 1695. A z Alsinovy knihy přepsal ho pán Vincenc Halter, purkmister v Č. Brodě léta 1769. A z Halterovy knihy ho přepsal Vojtěch Kovany léta 1778. A z Kovaného knihy ho přepsal František Tekla, vrchní rychtář ve Voboře na Pluském panství v kraji Plzenském, dne 19. února roku 1815 a z Teltínovy knihy jst přepsáno ode mne, Jozefa Feilera, tovaryše koželužského z Prahy dne 28. března roku 1819. Roku 1838 jest přepisováno pro Václava Pišu, souseda obce Volšanské od Jozefa Přibila z té samé obce.

Toto proroctví preložil jeden kradinál, rozený Čech, jenž byl slavným papežským ministrem z grécké řeči do českého jazyka a z času Tarvina Prysku Pyšného, jenž byl sedmý a posledný král latinský a římský, přinesla to proroctví do Říma jedna stará neznámá žena, totiž Sibilla Kumana. Měla devět knih, které prodávala tomu králu řkouce: že v těch knihách se obsahuje řada Božské moudrosti a proroctví o budoucích věcech! Jsou-li mu k líbosti, aby je koupil za jistou peněžitou sumu; ale král té země žádnou sumu peněz za knihy ty dáti nechtěl. Tedy ta žena z těch devíti knih spálila 3 hned pěd jeho očima. A druhého dne ptala se opět ta žena krále, jestli těch ostatních 6 knih chce za tu prvnější cenu vziti. Tu král pomyslel u sebe, že by to neslušně bylo, aby on za 6 knih tolik dáti měl, jako dříve za 9. Pročež žena se rozhněvala a spálila opět tři knihy a nechtěla přece ty ostatní tři knihy jinak prodat, než-li jako mu těch 9 všech prodávala. Tedy král prijal ty tři knihy za první sumu, za kterou mohl všech 9 knih obdržeti. A po té prodeji odešla žena od krále pryč a nebyla již nikdy více k spatření. Když potom král knihy otevřel a do nich nahledl, nalezl v nich všechny budoucí věci Římanů popsané: i dal tu ženu všude hledati, ale ona nebyla více k nalezení. Mnozí pravili, že se dostala do babylonské věže.

Nakrátko o Michalde

Pojem Michaldy: kniha proroctva gréckeho pôvodu preložená do biblickej češtiny, obsahujúca proroctvá o návrate Mesiáša a o skaze sveta. Na koniec 19. storočia sa stala súčasťou ľudovej mytológie dolnozemských Slovákov.

Pozadie Michaldy a jej cesta zo Svätej zeme na Čabu:

- r. 578 p. Kr., Jeruzalem: Michalda navštívi kráľa Šalamúna a porozprávala mu svoje proroctvá v hebrejskom jazyku
- Michalda alebo Sibyla: XIII. kráľovná Sáby, koho spomína aj Biblia, ale na jej existenciu nie je žiadny historický dôkaz
- Sába: bývalý antický štát ležiaci na Arabskom polostrove, ktorý v našom príbehu kniha stotožňuje s Etiópiou
- Šalamún: kráľ Izraela okolo r. 1000 p. Kr., ktorý podľa najnovších archeologických výskumov disponoval s rozľahlou obchodnou sieťou v celom stredomorskom regióne
- r. 33 p. Kr.: prostredníctvom svätozemských pútnikov sa dostane do dnešného Anglicka, kde v roku 397 ju preložili do angličtiny
- 1026 – Česko: prvýkrát ju preložili do češtiny
- 1718 – Dolná zem: prvé slovenské osady Békéšska Čaba a Malý Kereš – pravdepodobne naši predkovia ju vtedy ešte nepoznali
- 1887 – Skalica: vtedy vydaný exemplár bol prvý, ktorý sa objavil vo veľkom počte aj na Dolnej zemi, neskoršie ju aj vydali vo vojvodinskom Báčskom Petrovci
- Legenda narodenia knihy: poslednému kráľovi Ríma, Tarquinovi Priscovi (pan. v r. 616-579 p. Kr., v skutočnosti posledný bol Tarquinius Superbus pan. v r. 535-509 p. Kr.) ponúkala jedna žena knihu obsahujúcu pôvodné proroctvá za veľkú sumu, čo kráľ odmietal. Vtedy žena spálila 3 knihy a nasledujúci deň za tú istú sumu ponúkala ostatných 6. Po opätovnom zamietnutí zas spálila ešte 3 no o deň neskôr kráľ vyplatil pôvodnú sumu za zvyšné 3.

Röviden a Michaldáról

Michalda fogalma: ókori görög eredetű, biblikus cseh nyelvre fordított, a Messiás visszatéréséről és a világ pusztulásáról szóló jóslatokat tartalmazó könyv, mely a 19. század végére az alföldi szlovákság népi mitológiájának részévé vált.

A Michalda útja és háttere a Szentföldről Csabáig:

- Kr. e. 578, Jeruzsálem: Michalda felkeresi Salamon királyt és héberül megosztotta vele jóslatait
- Michalda avagy Szibilla: Sába, Bibliában is szereplő XIII. királynője, létezése történelmileg nem bizonyított
- Sába: az Arab-félsziget déli részén elterülő egykori ókori állam, történetünkben azonban Etiópiával azonosítja a könyv
- Salamon: Izrael Kr. e. 1000 körül uralkodó legendás királya, aki a legújabb régészeti kutatások szerint a Földközi-tenger egészére kiterjedt kereskedelmi hálózat felett rendelkezett
- Kr. u. 33 után: szentföldi zarándokok közvetítésével eljut a mai Angliába, ahol 397-ben lefordítják angolra
- 1026 Csehország: először fordítják le cseh nyelvre
- 1718, Dolná zem: az első szlovák települések: Békéscsaba és Kiskőrös - nem valószínű, hogy ekkor már ismerték őseink
- 1887, Szakolca: az ekkor kiadott példány fordult elő először nagy számban az Alföldön, majd helyben is kiadják a vajdasági Bácspetrőcön
- A könyv születésének legendája: Róma utolsó királya Tarquinius Priscus (ur. Kr.e. 616-579, a valóságban Tarquinius Superbus volt az utolsó ur. Kr. e. 535-509) számára egy asszony óriási összegért megvételre kínálta az eredeti jóslatokat tartalmazó 9 könyvet, amit a király elutasított. Ekkor az asszony 3 könyvet elégetett, majd másnap a maradék 6-ot az eredeti árért ajánlotta. Az újbóli elutasítás után még 3-at elégetett, majd másnap a király az eredeti áron megvásárolta a maradék 3 könyvet.

Dedinszky o Michalde vo svojom diele Cesta slovenskely litery na Čabe

ZAČÁTEK TÉHOŽ PROROCTVÍ.

Královná ze Sáby svým pravým jménem se jmenovala Michalda, byla plná moudrosti, a slyšela mnoho moudrosti od krále Šalamouna mluviti. I chystala se do Jeruzaléma přijíti a moudrého Šalamouna viděti a vzala s sebou velké množství pocestného zástupu, bohatý poklad a opustila své království a vydala se na cestu mouřeninskou zemi Egyptem a končinami červeného moře, arabskou pouští s velikou starosti a obtíží do Jeruzaléma, aby mohla moudrého Šalamouna viděti a slyšeti, a když k němu prišla, od něho s velikou cti přijata byla, což se stalo před Narozením Kristovým 578 let. Jak mnohá písma dosvědčují, byla v království Sáby nazvaného, ze země mouřenínské, 241 míl vzdálená od Jeruzaléma ku poldený straně, jenž leží v Africe.

Co Jozef Flavius ve svých knihách pripomíná, to se také v bibli židovské nalezá a v kosmografii čteme, že v té zemi kolik set let panovaly královny, ale ne králové. Což i také nalezáme v skutcích Apoštolských v osmé kapitole, že svatý Filip, apoštol Paně, pokřtil na cestě komorníka královny mouřeninské a že jest také do země mouřeninské s tím komorníkem přijel a víru katolicku tam hlásil; z toho tedy srozumívá, že v té zemi královny panovaly toho času, když tam sv. Filip byl, jak písmo dokazuje, tak že podle písem svatých a jinších knih se to shoduje, že Sibilla, královna ze Sáby, opravdu byla v Jeruzelémě u krále Šalamouna, by jemu tyto budouci věci předpovídala, jenž od slova do slova tu poznamenaný jsou. Od toho času od krále Šalamouna sepsány a zachovaný byly, až zase časem svým po umučení Pána Krista r. 174. byla mezi jiným písmem nalezená a na světlo lidem vydaná, jak to J. Teller dokazuje.

Když tedy Sibilla přijela k Jeruzalému, vystoupila z vozu a šla bosýma nohami, neboť uznávala, že táto země svatá jest, po kteréž nesluší obutý chodit, jak Mojžišové knihy poukazují, podle kterých se ona řídila, neboť všem písmům dobre rozuměla. I šla tedy bosá, až přišla k potoku Cedron pod horu Olivetskou, kde ležalo dřevo, po kterémž lidé přež potok chodili, ona ale když k tomu dřevu přišla, hned se poklonila, dřevo líbala a přeš nej nešla, ale vyzdvihla roucho své a potok na jiném místě přebředla. A když přišla pod horu Kalvárii, padla na zem a ruce rozepjala a tak celé tři hodiny ležet zůstala. Když potom vstala, ohlížela se na všecky strany a s pláčem řekla: Pozdravená huďtež místa svatá! svaté jste a svaté zůstanete až do skonání světa. A když tu řeč dokonala, šla do Jeruzaléma ke králi Šalamounovi a byla tam do něho počestně přijata. I vyptávala se krále na mnohé věci, kterýžto jí ctnostně odpovídal a dal jí o všech věcech krátkou, ale moudrou a pravdivou zprávu a naučení, z čehož ona seznala jeho moudrost ještě větší, nežli chvále, které se o něm roznesly a k jejím uším dostali. Pročež se velmi divila, když viděla vysokost a velikost jeho království a počestné panování a protož řekla:

O králi! kdo pak by nechtěl Boha chválit a velebit z obyvatelů země tvé, že tebe, tak výborného krále, k té výsosti tvého království vyvolil! A proukázavší mu svou pokoru, jemu se hluboce klaněla a otevřela své poklady, své dary mu obětovala, totiž 120 centů zlata, pak drahého kameni a jiných věcí hojnost, což se ani vysloviti nedá, neboť v mouřeninské zemi nalezá se kamení rozličných barev, jaké po celém světě se nenachází. Tedy ostatní věči se ani šacovat nemohly pro velikou vzácnost, neb písmo dokladá, že přinésla dary nad míru vzácné. Přinésla též některé kořínky se stromečku balsám vydávající, kteréžto Šalamoun dal vsadit do vinice Engaddy, nedaleko Jeruzaléma.

Podiviv se královně a její řeči, přijal od ní dary a zaopatřil jí příbytek, jak na královnou patřilo. O této královně se píše, že byla ctitelkyni a milovnici Boží a mezi inými zjeveními ukázala Šalamounovi, že ten bude na dřevě kříže roztažen, pro jehož smrt království židovské zahyne a zkaženo bude. A to dřevo se nalezalo v jednom rybníku, když Pán Ježíš Kristus trpěti měl, z kteréhožto také židé kříž udělali, na němž Ježíš Kristus umřel. Tato Sibilla nebyla náchylná k tělesným rozkošem a žádostnem, nýbrž učila se velmi horlivě poctivým uměním v cti a ctnostech. Ona viděla a poznala mnoho budoucích věcí na hvězdách, což t také králi Šalamounovi k sluchu přišlo. I ptal se jí Šalamoun, co by od něho žádala? I odpověděla Sibilla:

Velký a slavný králi Izraelský! přišla jsem slyšetí tvou moudrost, již tebe Bůh obdařil. I rozmlouvali spolu mnoho dní; zůstalať Sibilla v Jeruzalémě 9 měsícův a začasté se Šalamounem rozmlouvala.

Když Šalamoun poznal, že Sibilla duchem moudrosti naplněná jest a o budoucích věcech často mluví, tedy jednoho dne jí řekl, aby jemu nějaké budoucí věci oznámila. I odpověděla: Králi! Ty jsi slavný a jméno tvé veliké jest. Věděti máš, že po smrti tvé království tvoje na dva rozděleno bude, lid tvůj bude bezbožný a králům neposlušný a odstoupí od Hospodina a jeho přikázání zachovávat nebude; za to přijde na něho pomsta Páně, pohané po všem světě poslední dva krále z tvého národu chytí a oči jim vyloupí a do cizí země, Trojes a Babylona, zavedou i s jejich lidmi, kteří tam ať do smrti vězní zůstanou. To všecko dopustí Hospodin na bezbožné lidi, kteří nezachovaly zákony Páně. A tu se přistehují do svaté země lidé cizího národu, kteří přinesou s sebou cizí bohy a budou páchat mnoho zlého, až ku koncu nebudou vědět, co větřiti mají. Jich ohavnost vystoupí vzhůru až k Hospodinu, že se na to nebude moci déle dívati; i pošle mezi tento lid lvy, kteríž jej trhati budou, načež se zase někteří lidé obráti a moc Hospodina poznají a volati budou hlasy velikými; i vzbudí Hospodin proroky, kteří o příchodě Messiáše hlásat budou, mnohé dobré věci lidem předpovědí a podle přikázáni Mojžišova lid vyučovat z hříchů trestat budou. Však nic platno nebude, neboť takové vyučování a předpovídání proroků sobě všímati nebudou, tak že pomsta Páně přijde na ně a rozptýli krále i lid jejich tak, že krále Izraelského ani Judského nebude až do skonání světa a sláva Jeruzalemu pomine a chrám Páně, který jsi ty stavěl, i město v nic vyjde. Ale po mnoha letech, kdy znovu lid Izraelský k Hospodinu volati bude, vysliší ho Hospodin a navráti zase do Jeruzaléma, kde znovu spraví chrám a

město, avšak nikdy tak slavné, jako za tebe králi, nebude. A to proto, že krále míti nebude, nýbrž pod panování Římanů se dostanou a od pohanů Jaruzalem řízen bude. Králi věděti máš, že tyto země okolo Jeruzaléma svatá jsou, nebo z těch Messiáš vyjde, který lid od prvopočátečního hříchu a z vazby okovů luciferových vysvobodí a ten se narodí blízko Jeruzaléma a veliké divy a zázraky činiti bude, ale však od svých poznán nebude a za jeho činění k nejohavnější smrti odsouzen bude.

Věděti máš králi, že přes tento potok leží dřevo, z něhož Messiáš kříž míti bude a také na něm umře, po jeho smrti mnohá města a místa svatými slouti budou, též mnohé záhrady svaté jsou, neboť se v nich stanou skutkové Páně. Jakož také hora Kalvárie svatá jest, neboť na ni Messiáš ducha Hospodinu odevzdá. A blahoslavení budou tí lidé, kteří toho času živí budou, a uvěří v ty dni žíti budou, když Messiáš umírati bude, také tí, kteří uvěří a zachovají učení Messiášovo. Mnozí budou mučení a násilnou smrt podstoupí pro jméno Messiášovo, zato ale korunu slávy obdrží. V těch dnech bych soě přála živou býti a na ty věci zde v Jeruzalémě patřiti, neboť se budou díti skutkové Páně velicí. V ten čas totiž slunce se zatmí a měsíc nedá světla svého a skaly se pukat a mnohá těla z hrobů vstávat budou.

I tázal se Salamůn Sibilly: Co pak bude den soudný při smrti Messiášově, že těla z mrtvých vstávati budou? I odpověděla Sibilla: Nebude toho času soudny den, ale mnohá těla z mrtvých vstanou a půjdou Messiášovi k bránam pekelným, kdež vysvobodí lid v temnostech zůstavající a ďábla uková na řetěz na mnoho let a odejme mu mocnosť jeho a vítězoslavně vyvede z predpeklí svaté otce: přivede k trůnu slávy své, kdež požívati budou radosti věčné až na věky. Po umočení Mesiášové přijde na Jeruzalém pomsta Páně, ve zkázu přijde a nádoby tvé posvátné, které jsi do chrámu dal, přijdou až do Říma, mesta velikého a tam zůstanou do skonání světa proto, že Řím sloupem Messiášovým nazván bude a Jeruzalém se pohanům pod moc dostane, budou pohané města svatá zachovávati v pokoji, lépe než lid Izraelský a Judský neboť věřiti budou, že byl Messiáš veliký prprok, který od Boha na zem poslán byl. Ostříhať budou jeho hrobu i jiná svatá místa, kteráž právě svatá nazvaná bude. Vznešené učení Messiášovo se rozhlásí po celém světě a mnohé krajiny i mnozí králové je přijmou a budou je hájit a zastávat. Ale naproti tomu zase mnozíse mu na odpor postaví a budou usilovat je vypudit, ale Bůh Messiášův nedopustí na ňe, aby pandnouti mělo a ono až do skonání světa setrvá.

I ptál sa Salamoun dále, jak to dlouho bude, než se Messiáš narodí a jak bude mezi lidmi v čase, než bude soudni den. I odpověděla Sibilla: Messiášovo narození má se státi podle ducha mého vyznání za více než 500 let: neboť v šesti stoletích naroditi se má a pod vševládnoumocí Římanů bude a svaté země státi budou za živobytí Messiáša v pokoji: co se ale dotýka dne soudného, králi! stanou se proměny veliké po všem světě, než příde a bude králů, císářů mnoho, jejíchžjméne vysloviti nyní nevím, ale to tobě oznámím, že nad městěm Jeruzalémem a nad jinými svatými městi bude pohanský cisář panovat a tělo za mnoho časůvjeho rukou bude, až se bude blížiti ke2 tisícům letpo messiášové smrti, přijdekrál od západu, dobude všecka svatá města a obráti pohany k pravé víře. Za toho krále vystoupí všecky poklady na světlo, které od stvoření světa skrytý byly; a proto také po smrti toho krále obrátěji se lidé zaseku zlým činům a odstoupí od pravé víry a přidrží se víry falešných proroků, čím vzbudějí na sebe hněv Páně. Tu pošle Hospodin dva muže vyvolené z trůnu slávy své, kteréž chová na potupu víry Antikristovy,aby oni byli svědkami pravé víry Messiášovy, totiž Enocha a Eliáše; ti znovu obratěji lid k pravé viře,tak že bude jeden ovčinec a jeden pastýř a tu se bude schylovat ku dnu soudnému. Před soudným dnem přijde mnoho znamení na nebi i na zemi a po všeckých těch znameních přijde teprvá Messiáš k soudu a odplatí jednomu každému podlé skutcích jeho a rozdělí spravedlivé od nespravedlivích, zlé odsoudí do propasti věčné a dobré do království svého, které jim připravil od ustanovení světa. Protožtaniž se nám tak králi!aby sme s Messiášem v království jeho přebývati mohli na věky. Amen.

Tu Sibilla dokonala svou řeč na první den a šla od Šalamouna do svého příbytku. Když odešla, rozmýšlel Šalamoun tyto všecky věci a dal ja písařem svým napsati a schoval mezi jiné knihy své. Aby od Sibilly něco více vyzěděl, žádal druhého dne Sibillu, aby ho navštívila zase, což ona učiniti přislíbila.

Začiatok proroctva – obsahové zhrnutie

V úvodnej časti knihy môžeme čítať o Michaldinej ceste do Jeruzalema a o jej stretnutí so Šalamúnom. Po príchode navštívila miesta budúceho utrpenia Ježiša Krista, tak ako Kalváriu, Olivový vrch a potok Cedron. Potom porozprávala kráľovi rozpad jeho krajiny na dve časti, z ktorých sa v jednej narodí Mešiáš, po ktorého smrti sa zachmúri Slnko, mesiac prestane svietiť a znamením jeho vzkriesenia bude zemetrasenie. Po ukrižovaní Vykupiteľa sväté relikvie a kresťanské duchovenstvo sa dostanú do Ríma a tam aj zostanú až do konca sveta a mesto Vykupiteľa – Jeruzalem sa dostane do rúk pohanov. Pri tom všetkom Sibyla ešte uviedla, o čom bude rozprávať v nasledujúcich dňoch, keď sa Šalamún rozhodol, že to všetko dá spísať.

A jóslat kezdete – tartalmi összefoglaló

Az első fejezetben Michalda jeruzsálemi útjáról és Salamonnal való találkozásáról olvashatunk. Megérkezése után ellátogatott Jézus szenvedéseinek leendő helyszíneire: az Olajfák hegyére, a Cedron-patakhoz és a Kálváriára. Ezután belekezdett Salamonnak szóló jóslataiba: elmesélte neki, hogy halála után királysága két részre szakad, és az egyikben fog megszületni a Messiás, kinek halálakor elsötétül a nap, a hold sem világít majd és földrengés jelzi majd feltámadását. Megfeszítése után a szent relikviák és a klérus Rómába kerül és ott is marad az idők végezetéig, a Megváltó városa, Jeruzsálem pedig pogány kézre jut majd. Szibilla még felsorolta, miről szólnak majd jóslatai a következő napokban, mire Salamon elhatározta, hogy leíratja azokat.

ZAČÍNA SE KNIHA DRUHÁ.

Tak se stalo, že druhého dne Sibilla k Šalamounovi přišla, ižádal jí, aby mu pověděla, co se s cizími zeměmi díti bude, než přijde soudny den. Odpověděla Sibilla: Živ buď králi dlouhé léta! neboť za tvého panovaní všem lidem se dobře povede. Ale až povstane Tarkvín Priscus, sedmý a poslední toho jména, ten bude pyšný, za něho budou všickni lidé ze začátků pobožně a svatě živí v pravé víře Messiášové, ale k posledu se Pána Boha spustí, proto Řím od nepřátel obklíčen a spustošen bude, neboť přijmevíru Messiášovu, že první úd víry Messiášovu, že první úd víry Messiášovi v něm zůstávat bude a protož proti němu povstanou západní králové, že by každý rád zvolen byl za římského císaře a protož také skrze mnohé dobývaní Řím utrpí velikou skázu. A to se stane všechno pro víru Messiášovu.

Po narození messiáše pomine 1200 let, v těch časech povstanou králové a knížata jeden proti druhému, tak že žádneho pokoje v Evropě více nebude po mnohá léta, neboť jeden druhého bude chtíti o zem připraviti; a to nebude jenom v Evropě, ale ve všech dílech světa každý bude žádostiv býti mocným císařem a velkým králem ta nepřízeň bude všudy, jako mezi stavy, tak u prostých lidí panovati, tak že jeden druhému přati ničeho nebude a když jeden bude něco míti, i druhý bude již přemýsleti, chlípnosti a rozličnými neprávostmi bude celý svět naplněn, že Hospodin zavře ruku svoua nedá pršeti déšť na zem pro hříchy a nesprávosti lidske, které povstanou na zemi. Co se ale druhých dílů světa týka, totiž Asie, Afriky, a Ameriky, ty od velikého zemětrasení a vlnobití mořského veliké zkázy snášeti musejí a od velikých ohňů škodu trpěti budou a mnohé země se propadnou, tak lidé očitě budou viděti trest Páně a predce se nepolepší, nýbrž více a více hříchy páchati budou.

I tázal se Šalamoun Sibilly, jak se tentokrat na této zemi povede, když se kresťané rozmnoží a vzrostou a přebývati budou? Odpověděla Sibilla: Potom budou křestané usazovat císáře a krále, stavy, panstvo a mocnosti a ty budou nad židi panovat a židé budou utenčení a jejich mocnost bude jím odňatá, i budou křesťanům poddaní. Ale křesťané budou tenkráte ošemetní a plní nectnosti, tak že jeden druhého nebude ctíti ani mu se dobrého přáti,aneb mu věrnost neb víru držeti.

A po narození Mesiášově za 1500 let bude znamení na nebi k spatření, totiž kometa neb hvěda ocasatá, na to potom bude čtyři léta po sobě mnoho v křesťanstvu šizuňku, podvodu a lži, krádeže, mordů a domů páleni, vojny na zemi i na vodách a také mnoho divů a znamení se ukáže a k spatření bude. A na to za 16 let bude křesťanstvo docela zlé, že ani čest, ani stud při ňom nebude, ani všecka hanba a nečest za čest a za ctnost držána bude, tak budou jako nespravedliví a každého, kdo u nich své útočistě hledat bude, toho oni v jeho nespravodlivostech posilňovat, chránit a zdržovat a nad ním svou ruku držwti budou. O žel! kdyby raději každému spravedlive pomáhali drželi časně soud a sami také aby spravedlií byli a trestali zlé neprávosti, tak by zůstala poslušnost při jejich poddaných a podrželi by krajiny i lidi pokojné a sobě poddané. Povstane též otec proti synovi a syn proti Otci, bratr proti bratru, duchovní proti světským a světský proti duchovním v bláznové hrdé cti a píše a mocnější bude podle mocnosti a líbosti přemáhat slabšího a nad ním panovat. Římská říše s císařství bude rok od roku tak velice zhanobené, rozptylené, zpustlé a ohozené, že ho žádný nebude chtíti říditi, ani nad ním panovati a bude všude mezi křesťany veliká nouze, nevěra a faleš rousti, že každý, kdo si to s dobrým srdcem připomene, sám toho želeti musí. Křesťané budou mučiti svého Boha falešnými přísahami při jeho těle, utrpení a ranách a při všech údech, že to hrozné a strašlivé poslouchati bude. A z jejich neprávosti a hříchu pošle na ně Hospodin všemohouci mnohé výstrahy a napomínaní, tresty a soužení a trápení skrze neslýchané nemoce a bolesti na jejich těla, skrze ukrácení jejich života, skrze čtyři živly, skrze bouřlivé povětří, skrze hromobití a kroupobití, skrze velkých vod rozvodnění, tak že skrze velkou škodu na jejich živnostech a plodech náhla a rýchla smrt bude mezi nimi panovati a veliké polní bitvy se stanou. Sedláci opouštějí svůj pluh a řemeslník svou práci a budou žížnit po krvi svých spolublížních křesťanů a skrze to opustí dobrovolně živnost a statek, ženu a děti, pro tvrdošíjnost a nerozumnost se nepoznají ani neprávosti nezanechají. Oni budou čím dále tým horší, z přirozené luciferské hrdosti a svévolnosti ke vší pýše a nádhernosti naklonění a v nečistém bahně potopení a v lakomství, v hněvu i závisti tak oněmí, že se sami potiti budou v srdcích svých. Všecken obecný zisk zrušejí, ale svůj vlastný zisk proti jejich svědomí budou hledati a potřebovati, šaty budou rozličně měniti a nádherné výmýšleti, jedni krátké, druzí dlouhé, jedni úzké, druzí široké s rozličnými faldy a všeckých barev nositi budou, že to ani není k vyslovení. Oni také budou duchovenstvo a knězstvo, i Slovo boží, dobré skutky, napomínání a přikázaní a učení jejich docela potupovat, nebudou se podle něho říditi a duchovní kletbu potupně zavrhnou a jeden každý bude chtíti svou vůli míti; všechna nevěra a faleš bude se u nich rozmnožovati, žádná víra i důvěrnost nebude mezi nimi na zemi, ústa budou jinak mluviti a srdce jinak ctítit, ortele budou vyříknuty více z přízne a lásky k penězům, než-li z bratské lásky a spravedlnosti. Váha bude zfalšovaná, míra bude zmenšená a loket bude zkrácen. Chudý člověk bude potlačen, sužován, mučen, trapen a bídně opuštěn. Nespravedlnost a moc bude míti všude to nejvyšší místo. V těch časech pápež, kardinálové, biskupové a prelátové i ostatní duchovenstvo sami sebe nenáviděti a službu Boží opouštěti budou, nádherným světským věcem se oddají a

každý si bude chtít připisovat čest a hodnost, že veliké boje, nesvornosti a rozbroje mezi sebou způsobí. Oni přitáhnou a nebudou se stydět provozovati všecky světské handle, kupectví i hospodářství, cla i lichvy činiti.

Všechna Božská čest a sláva a služba u nich zhasne, co kázati a činiti budou, sami nebudou držeti a tím dají lidem a svým poddaným špatný příklad. Jejich vysokomyselnost, bohatství, mocnost bude tak velká, že jedine podle svého těla, chuti a zalíbení činiti budou. Nebudou se styděti před Bohem, ani před světem nečistý a hříšný život vésti. I bude ich proto mnoho vyhubeno, tak že ich sotva sedmý díl zůstane, neboť oni křesťanskou víru sami do potupy přivedou, kdežto její rozsévači a učitelové býti mají. Ženský, panenský a vdovský stav duchovní i světský bude v nepořádku svévolnosti, všetečnosti, v nečistotě a pýše růst a v šatech, způsobech a ve skutcích tak hanebně se držeti, že jeden od druhého nebude uznán a ctěn; řeholníci opustí svá klášterní místa, regule a budou k sovětskému stavu chvátat, vypovědí poslušnost svým vrchním, budou leniví k službám Božím, a jeden nad druhého se povyšovat a jej haniti se opováží. I sešle Pán Bůh mnohá znamení na nebi i na zemi na příklad lidem, aby se polepšili, ale nepolepšili se, ani neobmekčili, jako Faraon král Egyptský neobmekčil se nad lidem Izraelským, protož sešle Pán Bůh metly veliké na ten svět a setře třetí díl lidu na světě a to učiní pro jejich bezbožnosti, že v Boha, pravého Messiáše nevěřili a jej neuctili. Lidé, když spatřejí ten trest Páně, počnou pokojně a bohabojňe živů býti ve víře Messiášově a dá im Hospodin požehnání, a časy pokojné na světě, jenkrát bude láska mezi lidmi svou polnost míti. I tázal se Šalamoun, brzo-li to bude, kdy ten třetí díl lidu zahyne, aneb jakým způsobem zahyne, zdaliž smrti zachvácení se světa sejdou? Odpověděla Sibilla: Mocný králi! kdy se tyto věci díti budou, ani ty, ani já nedočkáme, neboť tak se stane mnoho let po smrti Messiášové, což nyní vysloviti nemohu, ale znamení, které se před tým stanou, mohu tobě pověděti. První znamení bude, když lidé pro rozličné živnosti dychtiti, budou více pod zemi nežli nad zemi tak, že pod zemi na 380 sahů hluboko i ještě hlouběji kopati, všelikou rudu a kovy dobývat, tlouci, slevati a též bravy, oleje a mnohonásobné věci ze země dělati budou, že ani k vyslovení neni, tenkráte bude první znamení k tomu času.

– Druhé znamení bude, když lidé veliké handle a kupectví z jedné země do druhé provozovati a při ni kejkle a šizuňky činíti budou, že jeden na druhého nic dbáti nebude, byť by jej hneď o jeho celé jmění připravil. – Třetí znamení bude, když faleš hořeti bude jako rozžatá svíce vždy mezi lidmi a láska zahyne, tak, že lidé budou nekloněná míti více k pokladům a k penězům, nežli k Bohu, a ruce budou míti krátké k dávání, ale dlouhé k brání, a skrze to ani otcovská ani dětinská a bratská nebo přátelská láska v srdci lidském nebude. – Štvrté a to největší znamení přijde, když římské císařství velikou proměnu vezme, jak v duchovních tak ve světských věcech, kteréž světu podivné budou. – Páté znamení bude, když povstane muž v Europě, kterýž z rodu královského nebude; za něho se stanou v Europě divné věci, nebo zmocní se v západních krajinách jedného královské. Za toho muža bude v mnohých zemích bída, stane se mnoho krveprolití a mnohé krajiny v zákazu přijdou. Muž ten se také zmocní úda i stolice Messiášovy a k posledu bude bojovat s císařem rimským, načež obdrží korunu slávy. Dále zmocní se jestě mnohých krajín, kteréž mu tribut dávat musejí, budeť on trest Páně aneb metla Boží od proroků předpověděná. Avšak on sám Boží pomsty neujde, jak že čehož z ruky Páně nabude, teho skrze ducha vyvýšenosti a skrze pýchu povzbude a ztratí. Za jeho panování povstanou veliké nesvornosti mezi všemi národy, že od stvorení světa slyšení nebyly. Tenkráte budou k slyšení v jedné i v druhé zemi všechny jazyky a řeči, o ktreýchž mnohý krajan jak živ neslyšel. V ten čas mnohé dítě když od svých rodičů do světa přijde, s kolikerým jazykem se domu navráti. A mnohý do dalekých krajin přijde a tam zahyne a mnohý v cizí zemi zůstane, že své rodiče více nespatří. Též povstanou veliké vojny mezi národy toho času budou vojenské nástroje tak strašné, že není možná vyprávěti. I vynšovala bych tobě, králi, aby je spatřiti mohl, neboť toho času budou železní muži v boji jako skála státi. A též budou lidé moudry (to jest soudové), že kdybys ty v ten čas bil, nepostačil by si s tým smyslem jejich moudrosti vymlouviti, neboť povstanou muži, kteří budou je souditi a tí budou sami lháři. Oni budou mluviti o spravedlnosti, zatím ale, když někdo bude bude míti s druhým nějakou rozepři, a o nějakou věc se souditi bude, tedy z toho musí dáti soudic úplatnému polovici a místem víc všechno, neboť takoví spavodliví soudcové budou, kteří kde není brátí, ani souditi nebudou. Títo muži se všade zmocní úřadu a budou jen lichváři, čehož ten muz největší příčina bude, neboť on je bude všude rozmnožovat a do iných zemí dohazovat. On také bude žádostiv, aby byl jeden císař na zemi, také jeden Bůh na nebi. A hle! v tom promění Hospodin jeho stav i hodnost a život jeho, on poníží jeho stolici. Těch časů budou také mnozí knězi lakomi, kde co u lidí spatřejí, již to také budou chtít míti a budou lichvy činiti a budou statky kupovati a budou nemilosrdní a nespravodliví ve stavu svém; někteří budou pyšní neb lakomí a někteří budou ženského pohlaví žádostiví. Protož když sprostý lid spatří kněze, že nezachovává přikázaní podle zákona Páně a když spatří vrchnost, že svým poddaným nemilosrdná jest a že sudcové nesoudí podle spravedlnosti, nýbrž podle úplatku, tedy odstoupí od zákona Paně a budou činiti zlé věci a tak pomstu i hnev Páně na sebe popudí, že Bůh převrátí mysle lidské, i budou dělati z jedné práce dvě, z poly cesty, a jiné věci těm podobné, tak jako při věži Babylonskej. V ten čas také přijde popisování lidu, aby se vědělo, jak mnoho v kterém dílu sěta lidu se nachází, což za tebe králi, neni

a nebude. Čas k času příjde, že vznikne jedna vojna, která bude dlouho trvat a v té vojně sejdou se mnohé národy od východu i od západu slunce, a u prostřed povstane veliké krvoprolití a lidu zahynutí, avšak západní krajiny toho ještě více okusejí, nežli východní, neboť za dlouhý čas sužovaný bodou vojnami jak na vodách, tak i na zemi; nebo jako lijavý déšť vyrojí se nepřítel ze všech strán a monoh lidu v těch vojnách zahyne. Jednoho mocného krále dcéra vydá se opět do té vojny, aby ji konec učinila, ale věru neučiní, neboť na jedné straně přestaně a z druhé strany ještě silnější nastane, tak že ve všech dílech světa vojna bude a to všecko dopustí Hospodin a rozlobíce se na všechny, zmýli všem králům mysle jejich, že v nepokoji stati budou, což ce stane skrze smilstvo a cizoložstvo, a skrze velikou pýchu a nádhernost lidskou a pro falešné, bludné víry, neboť z toho pochází pýcha, potom v ten čas epozná krajan svého krajana, ale bude si myslet, že cizozemec jest podle kroje, neboť králi Šalamoune věděti máš: že povstanou toho času na světě od samého ďábla vymyšlené kroje a že nebude při stavech, ale také při sprostých lidech k spatření, že se budou jeden nad druhého povyšovat a každý se bude cizozemcům, svým představeným a vrchnostem v šatech rovnat chtiti. A vrchnosti budou na to všecko hledět a předce tomu na odpor státi nebudou, jsouce sami toho příčina největší. Protož, když Hospodin spatří všechny ty lidské skutky okem svým, ohavnost tu déle snésti moci nebude, i sešle pátého anděla s troubou na svět, který zatroubý hlasem ukrutným a tu povstane mor děsný, že třetí díl lidu zahyne a tenkrát přestanou vojny, které král nebeský k pokoji přivede. Tenkráte lidé, kteří živi zůstanou, smutně budou na tento trest Páně hledět a dají se na pokání a přijdou se ptáti co věřiti a co činiti mají, aby na ně nový trest Páně více nepřišel; a tu začnou živi býti bohabojně a spravodlivě, a budou úpřimni jeden k druhému;ale než přijde soudný den, zase se převrátejí a budou poslední věci horši, nežli první, neboť na světě hříchy Sodomské a Gomorské panovati budou, tak že Bůh skrze zlořečeného antikrista své vyvolené z ráje na zem zešle, kteří budou lid v pravé víre vyučovat a když se obráti k Bohu svému, přijde den soudný, den hrozný, ktorý všemu stvoření konec učiní. Tu lidé z vody, zo země, ohne i z nejhlubšího moře, též které od velryb pohlceni byli, povstanou a každý se k tomu soudu dostavili musí jeden každý obdrží odplatu svou Boha a bude odměněn neb trestán podle svého zasloužení.

I řekl Šalamoun: Co pak ten den soudný bude tak hrozný lidskému stvoření?

Odpověděla mu Sibilla: Ach! hrozný bude těm, kteří viny hříchů na sobě míti budou, ale přála bych si, abych králi, tobě i celému světu lhářkou zůstala, nežli aby se podle mého ducha vyznání státi mělo. Ale běda těm, kteří chodili po cestách nepravých! Tí vezmou odplatu podle skutků svých. Nyní hodina ducha mého mne vzbuzuje, s tebou králi, déle nemluvit, protož tobě dobrou noc dávam.

A tu dokonala Sibilla svou řeč na den druhý a šla od Šalamouna do svého příbytku. Po jejím odchodu dal Šalamoun tyto všecky řeči od slova do slova napsati a do své knihovny schovati.

KNIHA DRUHÁ

V druhej knihe Sibyla predpovedá krízu Rímskej ríše, čo vyvolá veľké konflikty. Následne nastanú aj nepokoje a živelné pohromy na všetkých kontinentoch sveta. V tom čase aj v kresťanstve bude panovať, lož a podvod, keď sa postaví otec proti synovi a syn proti otcovi. Dôsledkom toho ani duchovní nebudú veriaci a opúšťajú Boha. Ľudia budú vyzerať inak, ako predtým: budú nosiť pestrofarebné šaty a nebudú chcieť pracovať. Preto sa Pán Boh veľmi nahnevá a pošle 5 znamení, aby im ukázal, že kráčajú na zlej ceste. Tieto budú nasledovné:

1. Vykorisťovanie Zeme prostredníctvom ľudstva (nekonečná ťažba uhľovodíkov a ropy).
2. Jednotné globálne svetové hospodárstvo, resp. vznik rozvetveného bankového a úverového systému.
3. Namiesto Boha a viery do ľudských duší vstúpi všemocnosť nesmiernej hrabivosti a konzumácie.
4. Na Zemi bude európska civilizácia smerodajná. Ľudstvo organizuje svoj život podľa zásady európskych vedomostí, filozofie a vedy.
5. Globalizácia médií prinesie pre všetkých obyvateľov sveta ten istý zážitok. Potom nasledujúce generácie budú schopné osvojiť si akýkoľvek jazyk, následkom čoho ľudia sa stanú osamelými, zbledne láska k rodnému mestu a rodisku. Narodí sa kozmopolitizmus. Rozšíri sa moderné vedenie vojny, veda stojí nad všetkým, permanentný konflikt východu a západu vyvrcholí vo veľkej rozhodujúcej zrážke. Globalizácia, v ktorej sa uniformuje človečenstvo, vytvorí sa jednotný vzhľad šiat.

Po tom všetkom Hospodin pošle ničivú vojnu na Zem prostredníctvom armády anjelov, ľudstvo sa vráti na správnu cestu pred súdnym dňom. V Druhej knihe Michalda pokračuje svoje proroctvá. Väčšina proroctiev sa udiala už predtým, než sa naši predkovia dostali na Dolnú zem.

- Vojská rímskeho cisára Tita na konci židovsko-rímskej vojny zbúrajú Jeruzalema a v ňom aj kostol Dávida, následkom čoho sa Židia roztrúsia vo svete. To neskôr predpovedal aj Ježiš.
- Nepresne pomenujúc stotožňuje piateho kráľa starovekého Ríma Tarquínia Prisca s posledným kráľom Rímskeho kráľovstva, kto bol Tarquinius Superbus. Jemu pripisuje prevzatie kresťanstva, hoci to bol v skutočnosti oveľa neskôr cisár Konštantín: on uznáva kresťanstvo, čo ale nezmení zničenie Rímskej ríše opísané Sibillou. Tie sú naozaj dôsledkom sťahovania národov.
- Temný stredovek: keď Európu roztrhli miestne konflikty a rozsiahle vojny a dôsledkom nedostatočnej hygieny vypukli morové a cholerové epidémie, ktoré decimovali obyvateľstvo Európy.·
- Európu zaplavia rytieri, žoldnieri a pocestní, ktorí rozdúchajú rozsiahle konflikty a vojny.
- Prostitúcia sa stane masovou, katolícka cirkev je nesmierne skazená: farári, ktorí by mali žiť v celibáte navštevujú prostitútky.
- Okolo roku 1500 Mikuláš Kopernik vytvorí heliocentrický obraz sveta, vtedy sa stane centrom previnenia katolícka cirkev na čele s pápežstvom. To vyvolávalo v Lutherovi túžbu na reformovanie katolíckej cirkvi. Zrodí sa reformácia, ktorá neskôr vedie k ďalším konfliktom (tridsaťročná vojna 1618-1648).
- Plynulé živelné pohromy počas histórie (1838 - bolo zemetrasenie; 1844 - bola veľká povodeň). ·
- Prítomnosť asketizmu v prípade niektorých veriacich, ktorí popierajú dobrotu božského stvorenia.
- Symbolom nedostatku ustálenosti bolo, že nebola jednotná sústava jednotiek (skoro v každej krajine alebo v regióne používajú inú sústavu na meranie váhy a dialky).

MÁSODIK KÖNYV

A Második könyvben Szibilla megjósolja a Római Birodalom válságát, mely számos későbbi konfliktus előidézője is lesz. Későbbiekben zavargások és természeti katasztrófák söpörnek végig a világ összes kontinensén. Ezekben az időkben a kereszténység is a legrosszabb időszakát éli, melyet ármánykodás és csalás fog uralni. Ekkor apák a fiúk ellen, fiúk az apjuk ellen fordulnak. Mindezek következtében a papság is elhagyja hitét és elfordul Istentől. Az emberek kinézete megváltozik: színes ruhákban járnak és nem akarnak majd dolgozni. Mindezek miatt az Úristen nagyon megharagszik és büntetni készül a világot. Hogy az emberiség rossz úton jár, akár a múltban, akár a jelenben, arra az alábbi jelek figyelmeztetnek:

1. A Föld emberiség általi kíméletlen kizsákmányolása (szénhidrogén, pl. vég nélküli kőolaj kitermelés).
2. Egységes, globális világgazdaság, illetve a mindent behálózó bank- és hitelrendszer megszületése.
3. Isten és a hit helyére az emberek lelkében a mérhetetlen kapzsiság és a fogyasztás mindenhatósága lép.
4. A Földön az európai civilizáció lesz mérvadó. Az emberiség az európai tudás, filozófia és tudományok elvei alapján szervezi meg létét.
5. A mindent behálózó globális média elviszi a Föld minden lakója számára ugyanazt az élményt. Idővel az új generációk képesek bármely nyelvet elsajátítani, ezáltal az emberek gyökértelenné válnak és a szülőváros, szülőföld szeretete elhalványul. Megszületik a kozmopolitizmus. Megszületik a mai értelemben vett modern hadviselés. A tudomány minden felett állósága, kelet és nyugat folyamatos konfliktusa, mely egy nagy, mindent eldöntő összecsapásban fog kicsúcsosodni. Globalizáció, melyben az emberiség uniformizálódik, egységes viselet alakul ki.

Mindezek után Isten az angyalok serege által pusztító háborút küld a Földre, melyet követően, az Ítéletnap előtt az emberiség még egyszer visszatér a helyes útra. A Második könyvben elhangzott azon jóslatok, amelyek nagy része szlovák őseink alföldi letelepedése előtt már végbement:

- Titus római császár seregei a zsidó-római háború végén lerombolják Jeruzsálemet, benne pedig Dávid templomát, mely kiváltja a zsidók szétszóratását a világban. Ezt Jézus is megjövendölte.
- Az ókori Róma ötödik királyát Tarquinius Priscusként pontatlanul megnevezve azonosítja a Római Királyság utolsó királyával, aki Tarquinius Superbus volt. Neki titulálja a kereszténység felvételét, aki valójában Constantinus császár volt jóval később: ő ismeri el a kereszténységet, mely azonban nem váltja ki a Szibilla által leírt, a Római Birodalmat elpusztító támadásokat. Azok valóban a korabeli népvándorlás következményei.
- A sötét középkor: amikor Európát helyi konfliktusok és kiterjedt háborúk szabdalták, a lakosságot pedig az elégtelen higiénia következtében pestis és kolera járványok, tizedelték.
- Európát lovagok, zsoldosok, útonállók, kalandorok árasztják el, akik kiterjedt konfliktusokat és háborúkat szítanak.
- Tömegessé válik a prostitúció, a katolikus egyház mérhetetlenül romlott: cölibátust fogadott papok is prostituáltakat látogatnak.
- 1500 környékén Kopernikusz megalkotja a heliocentrikus világképet, ekkor a katolikus egyház élén a pápasággal a bűn középpontjává válik. Ez váltotta ki Lutherben a katolikus egyház megreformálásának vágyát. Megszületik a Reformáció, mely később újabb konfliktusokat szül (pl. Harmincéves háború 1618-1648)
- A történelem során folyamatosan bekövetkező természeti csapások. (1838 - bolo zemetrasenie; 1844 - bola veľká povodeň)
- Az aszkézis jelenléte némely hívőknél, akik tagadják az isteni teremtés jóságát.
- Az állandóság hiányának jelképe, hogy nem volt egységes mértékrendszer (országonként, akár régiónként más és más súly és hosszmértéket használnak)

ZAČÍNA SE KNIHA TŘETÍ.

Třetiho dne, když přišla Sibilla k Šalamounovi a když začali spolu rozmlouvati o bodoucich věcech, řekla Sibilla k Šalamounovi: Králi! povolej sem pisáře svého, ať píše řeči mé, které nyní mluviti budu a to o budoucich časech a věcech: a tyto knihy ať jsou zachovány až do skonání světa a od mnohých nechť jsou zkoušená, zdáliž v nich lež nalezená bude.

I povolal Šalamoun pisáře svého. - Ráno, když slunce za horou vyšlo, posadil se se Sibillou proti východu, i zářila Sibillina tvář jako slunce. Utekl sa Šalamoun a řekl k Sibille: Královno! co to znamenati má, že tvář tvoje slunci podobná jest? Mne hrůza obchází, patřím-li na tě.

Odpovědela Sibilla: Králi můj, mnohé věci jsem tobě oznámila a ještě více oznámím, neboť duch Hospodinův přinesl mně znamení, abych ti zvěstovala všecky věci, kteréž přijiti mají na tento svět, totiž: o lidech, o králích, o mocnostech, o krajinách, o bojích, o síle, i o hříších lidských a obzvláštne o krajinách a lidech, kteří ještě na světě nejsou, ale teprv přijdou a mocně panovat bodou na zemi; povstanou též na světě lidé jako lvové řvoucí a to asi okolo čtrnácteho století po smrti Messiášově; neboť tenkrátke čas ten bude jednomu každému člověku podivný; o takových lidech budu nyní mluviti, kteří ještě na světě nejsou, ale přijdou, a tí když se budou podle slov spravovati, mnohým trestům Božím ujdou.

Že ale mnozí toto písmo ku posměchu míti budou a nebudou chtít věřiti, že se tyto všecky věci stanou, až když svým časem slovo od slova v pravdě se vyplní, teprva budou říkati; Král Šalamoun Izraelský a Michalda, královna ze Sáby dobře mluvili, kdyby naší předkové podle toho byli pokračovali, nikdy by nebylo přišlo toto zla od Boha na nás.

A tu začala dále mluviti, řkouce; Králi: Hospodin tebe moudrosti naplnil, že před tebou a po tobě žádný tobě rovný nebude. Nyní počítej království a císařství po všem světě, co jich nyní jest a potom přidej k tomu 9 císařů a 50 králů, hle! tolik jich ještě na světě přibude, kteří nové země míti budou.

Věděti máš, že když bude docházet 1000 let po narození Messiášovu, tenkráte se lidé rozplemení tak velice, že nebudou moci jeden pro druhého živu býti a z té příčiny se lidé jeden od druhého rozdelí a půjdou sobě své obydlí k živnosti lidské hledati a to do lesů pustných, kdež nebylo lidu jakž před potopou světa a na mnoha místech ještě žádný nebydlel člověk od stvoření světa. Takový lid, když nalezne zem dobrou, kde by svoje obydlí k živnosti lidské potřebovati mohl, bude z lesů a planín sobě delati pole a obilí síti. Místo takového lidu bude 10 alebo 12 i také více tisíc, kteří čím dále, tým více rozmáhati se budou a když se rozmnoží valně, zvolí si krále a budou podle té země jmenovati. Také země divná jména míti budou a království bude jedno po druhém pribývati, až do 9 císařů a 56 králů na světe panování své začne.ol

Jedna z těch zemí bude nejslovutnější a nejvýbornejší a nejúrodnejší na chléb, že jí daleko rovné nebude (to je česká země) a bude v ní také hojnost vína a chmele; tá zem bude státi medzi poslednem a půlnoci, bude slovutná proto, že v ní bude mnoho duchovenstva, které svá místa k modlení obzvláštně stavěná míti budou a učedlníky Messiášovými slouti budou. Zem ta zprvu bude míti dobré krále a potom svaté, naposledy však zlé. Ten národ v tě zemi vystaví mnoho měst a vesnic a vystaví též město nad míru veliké a slavné, že v něm bude více nežli 4000 domů a budou tu v něm též domové duchovní. Toto město bude slávnou, nebo hlavnou tě země, neboť bude v něm sídlo královské za mnoho let, a protož také svým časem u něho se rozmůže, ohavnost skrze pýchu lidskou, že časem svým přijde na ně pomsta Páně jako na Sodomu a Gomoru a pyšný Babylon, neboť sa v něm budou plnit hříchové velicí a protož talé pomstě Boží neujde. Do té země se toho času národ přistehuje, jakožto pohanský, aby potom v ďalších časech vzbudil jim pán Bůh krále, který je k víře Messiášové obrátí. Potom v delších časech vloudějí se do té země přerozličné vymyslené víry, ďáblem samým nadchnuté, kteréž je pak k bezbožnosti povedou a tak daleko budou se v té zemi páchati nepravosti, až skrze ně dá jím Hospodin všemohoucí zlý čas pošle na tu zem nepřátelé, kteří budou lid hubiti a jestli se ještě nepolepší, odejme jím Bůh krále jejich a jiného z cizícho národu jim ustanoví, kterýžto král bude jim všelijaké pronasledování činiti, žeby po čase sobě přalí krále míti, který by jejich jazyka byl. Dále ten národ přijde pod moc římskeho cisáře na mnoho let. Když ale ten národ pod moci cisářskou bude, tenkrát v té zemi začnou lidé ve veliké pýše růsti i zbujní tak velice, že ani nebudou vědět, co věřiti mají a jaké víri jsou, neboť skrze pýchu se obrátili k falešným věrám a blůdum. Dále vloudí se do té země mnoho cizích národů a tam se usadějí a mnoho zlého a Bohu nemilého přinesou, což bude všechno těm obyvatelům a té zemi ku zkáze, neboť tí obyvatelé spatřejí od těch cizozemců všelijaké módy i hned se jím dají ve všelijakých věcech podváseti, tak že cokoliv na těch cizozemcích a na jiných lidech spatřejí, již to sami budou chtíti a tu se chytějí pýchy a budou se chtít jiným zemím vyrovnati, a to jak stavové, tak prostí lidé ponesou pyšné kroje, ktoré ani k vyslovení nejsou. Neboť kdyby toho času vstal z hrobu starý krajan toho národa, nepoznal by svého krajana, ani by neřekl, že to je potomek jeho; neboť se budou v novém kroji každému národu rovnat. Ženské pohlaví bude nepočestné ve svých činech, mnohá se bude za pannu vydávat, kdežto své panenství již dávno ztratila. Mládenci budou nosit v ruce kytku, která jím již dávno uvadla a takové rozličné chlípnosti povstanou též i mezi manželi, že mnohý manžel nebude spokojen se svou manželkou a mnohá manželka se svým manželem.

Ale oko Páně den ode dne na to hledět bude a vždycky jeden trest za druhým na ně zasílat bude, čehož oni sobě nikdy všímali nebudou, protož dále sešle jím Pán Bůh krále po králi, kteří je robotami Egyptskými služovati budou, tak že svému pánovi 4 dní robotovat musejí, pro sebe pak jenom 2 dni pracovati budou.

Potom po nějakém čase ten národ obdrží krále, kterýž bude veliké a neslýchané nové veci řiditi a to bude se zprvu obecnému lidu líbiti, však ale v dalších časech skrze to jeho nařízení pod pláštěm bude obecný lid zrazený, proto se on ty věci nedokoná, které před sebe vezme. Stavům nebudou se líbit ta nařízení nová, jenom polní lidé jí chválit budou, neboť on mnoho začne, ale málo dokoná, také to bude za něho prohlášeno, aby každý svou víru vyznal, neboť ten král nebude milovník duchovenstva a protož také za jeho panování mnoho duchovních statků i chrámů Páně zkazu vezme a sláva duchovenstva v ten čas pomine.

Protož, když stavové spatřejí, že král prostému lidu náchylný jest, zamezejí svoji grunty, poddaného svého do nich nepustějí a lesy své zamknou dřevěnými zámky, když král toho spatří, dá všechny grunty přeměřiti a na to přijde prostému lidu levení v robotách. Když pak král začne takové věci činiti, tu přijde na něj smrt a on umře na lůžku svém (ale ne v boji) a smrt jeho bude idem divná, mrtvý za živého držán bude.

Po něm obdrží ten národ jiného krále. Ten od předešlých práv mnoho opustí a pravidla té zemi zruší, tak že čtvernásobnou kontribuci budou muset platit, však ale ten král nebude dlouho panovat. Po něm obdrží ten národ mladého krále, za jeho panování povstanou vojny veliké, tak že sprostí lidé budou muset tomu králi darmo obilí ze svého úžitku a sklizuňku odváděti a skoro všecko darmo dávat a platiť musejí, nebo v tom čase přijde nové nařízenía lidu na vojnu braní, tak že bude v té zemi patero vojsko a každé jinším jménem slouti bude a takové vojsko a musí obecný lid šatem opatřit.

Králi Šalamoune, věděti máš, že se to všechno časem svým vyplní a všeho toho budoucí potomci se dočkají a okusejí, a vten čas nastanou také v té zemi neúrody skrze nekolik let a Pán Bůh sešle pro jejich hříchy na ně mnoho ohňů a bouřlivých větrů, hromobití a krůpobití, příslušné sněhy a veliké rozvodnění vody, že jak na osení tak na mnohém plodu velikou zkázu trpěti budou, ale předce se nepolepší, protož nastane veliká drahota a obilí nebude k dostání, tak že chudí lidé mnoho bídy zkusí, což sešle všechno Pán Bůh na ten lid pro jeho nespravedlnosti a neprávosti, pýchu, víry, která jím cizozemcové do jejích země přinesou. Lidé, kteří Messiášovu víru zachovají, ponanění a žalářování, i také usmrcování budou, neboť v té zemi bude mnoho věr falešných a protož Pán Bůh pošle na ně všelijaké metly a dopustí rok po roce těžší léta, že se zasteskne jek starému tak mladému na světě živu býti, obzvláště prostému lidu.

Též při tom přijdou na ně takové veliké vojny, žemnohý hospodář musí posledního syna do boje dáti a též mnoho řemesleníků v ten čas pod zbraň přijde a ze všeho toho ten národ sobě málo dělat bude, jenom když nepřátele do jejích země vpád neučiní, tu oni ještě více pýchy míti budou, myslíce, že oni již nad nepřátele zvítězili.

Tu teprv povstane veliká proměna v šatstvu, že ani mnozí nebudou vědět, jak chodit mají, nebo každý se bude po nové módě vynášet. Hlavy budou míti přistrojené jako sova, že ani oči pro vlasy vidět nebude, to bude v ten čas k spatření. Jak v které zemi lidé chodějí, všechny kroje v ten čas na světlo přijdou. Ženské osoby své tělo od půl nahé viděti dají, aby sa milovníkům zalíbiti mohly, tak že se nepozná, který jest pan alebo služebník, neb která jest pani neb děvečka, nomhý nebude míti chleba a střevíce přece na nohách jenom přes prsty podle módy míti musí. Ženské osoby ponesou též mužské štaty a všeliaké kukle na hlavě, v dalších časech budou míti vlasy až do hola ostřihané, anebo pyšně nakrouzlované a každý rok jinak to ponesou a ve všech módach budou nestálé a vrtkavé a velice smilné, tak že se říci může, že té zemi nad pýchu, nadhernost a smilstvo nebude v celém světě rovného místa.

Když ale Hospodin všemohoucí všechny ty věci okrem svým spatří a dále se na to dívati moci nebude, tedy pustí ruku svou na ně, tak že po celé zemi všechna města, v kterých se smislovo páchati bude, v zkázu přijdou, ale Tábor, Ústí, Soběslav, Mělník budou-li v pravdě Boží státi, nad jiná města požehnaná budou, jestli ale od pýchy a smilstva nepustí, přijdou také zkázu, že se v nich zvěř hnízdit bude. Kutná Hora se propadne. Plzeň, Žatec a Králův Hradec, Kouřím a Časlava a jiná města královská od nepřátel zkazená budu; ale Prahu bude Pán Bůh nad jiná města více trestat, jako nádherný Babylon, neboť celé to velké mesto Praha skrze oheň a velikou povoden zkazu vezme a ještě k tomu bude od nepřátel obležena, soužená a zkazená a se zemi srovnaná. Též bude veliký mor, a ten mor tu vojnu přetrhne, tak že lidu více morem, nežli mečem zahyne, mrtvé tělá budou všude ležeti, jako špalkové a psi a ptáci budou je trhati a žráti, proto že tu tolik lidí nebude, aby je zakopati mohli.

Tu budou obyvatelé na to smutně hledět, když město bude od nepřátel zkaženo, že celé i s lidmi v skázu přijde, tak že jenom v rumu státi zůstane a chvojím a jiným roštím zarostlé, nikdy více městem nebude a budou v něm velice šeredně v nemých tvéžích strašiti budou a bude tam dřiví a kamení mechem porostlé, tak že po čase, když tudy forman přejde, mrští bičem a takto řekne: Tuto stávalo město veliké Praha a tamto stávala staroměstská radnice a tudy co jest vidět, bylo město všudy domy naplněné a nyní jest zde jenom pár malých chalup a starých zdí městských. -

Kdyby člověk byl živ a do té doby a přišel by na to místo, musel by své ruce k nebi pozdvihnouti a říci: Kde jsou stavy tohoto města, kde jsou lidé a kde jest město, v kterém tolik tisíc lidí bydlelo a nyní jest tak opuštěné, že místo lidí všelijací zeměplazové a potvory na jeho hradech žijí. Než ale místo, nebo město v zkázu přijde, dopustí na tu zem Pán Bůh předně mnoho trestů, aby jí k pokání přivedl, totiž: hlad, neúrodu, nemoce, vojny a veliké mrazy, že pokazejí krásné květy obilní i zahradní, tak že jednoho času na začátku leta všechna úroda zkažena bude, zahradní i lesní stromové od nich ošedivějí a ryby v rybnicích pomrznou, z čehož povstanou škody veliké. A při tom ještě budou lidemdňové ukrácené, že mladí lidé budou míti a planéty nebeské budou se lidem na odpor stavěti a slunce

nebeské nabude jím tak teple svítiti jako svitívalo a zima zimu stíhat bude, tak že lidé v kožišinách obilé žnouti budou, z čehož jim velmi veliká zkáza přijde, neboť stromovní ovoce zmrzne, dřivé však nežli ten čas přijde, těchto dvanáct znamení jistotne bude, totiž: První znamení bude, když lidé v den sváteční těžkou práci budou konat. Druhé zanemí bude, když se lid mladý od 14-15 let ženiti a vdávati bude, a mnozí se dají zase za krátký čas rozvésti, že jedna než druhá strana nebude spokojená. Třetí znamení bude, když nastanou v té zemi rozličné kunšty a řemesla neslýchaná a nevidaná a jenž větším dílem cizozemští lidé do té zemi přinesou. Čtvrté zanmení bude, když dobytek malý úžitek donese, co se lidem zdáti bude, že od čar pochází. Páte znamení bude, když lidé bezbožnými se stanou a více budou milovat lež, nežli pravdu a srdce budou míti nakloněné více k penězům neb k pokladům, nežli k Bohu. Šesté znamení bude, když se začnou domy, statky a grunty prodávati a šacovati draho nad smysle lidské. Sedmé znamení bude, když lidé budou štěpovati mnohé záhrady, vinice, chmelnice a všelijaké pustiny a mezi rozorávati a rozkopávati a pole z toho činiti, při tom všem předce chléb předrahý bude. Osmé znamení bude, když se stane proměna na penězích a na rozličné mince a trvat bude dlouhý čas a při tom nastanou rozličné platy, dane veliké nesnesitelné. Deváté znamení bude, kráty masopust, jenžto za dlouhý čas tak krátký nebyl, tak že lidé nebudou sa moci veselosti nabažiti, i budou držeti tance v postní dne. Desáté znamení bude, když sníh místo sena budou sklízeti, neboť v ten čas mnoho sněhu napadne, když sena sklízet budou. Jedenácté znamení bude, když ukáže Pán Bůh kobylky a pošle je letící od východu až k západu, jako do Egypta za času Faraona krále a ty budou velkou škodou na osení dělati. Dvanácté znamení bude, když v té zemi na jedné hoře, Blaník řečené, všechno stromoví od vrchu dolů schnouti začne a na to nastane brzy velký hlad. Těhto dvanáct znamení přijde do jista od Boha na ten národ a Pán Bůh to dopustí z té příčiny, aby ste ti lidé polepšili, ale oni se nepolepší, nýbrž ještě hůře činiti budou, pročež přijde na ten lid soužení ze všech stran, aniž bylo takové co zem stojí, tak že Hospodin bude trestati celý svět pro hříchy lidské. Lidé, kteří toho dočkají, za pravdu uznají, že se všechno vyplní, co v této knize poznamenáno jest a jestli lidé těchto znamení ještě všímat nebudou, vzbudí Hospodin krále proti králi, jeden druhému na odpor bude, a tu se začnou vojny a z nich povstanou takové veliké daně po všem světě neslýchané, že ani k vyjmenovaní nejsou. Tu budou lidé sužování pro dane, které nebudou moci dáti, budou árešty a karabáčem dohánění, tak že povstane mezi lidmi rozbroj a protiviti se budou úradům, že takové velké daně v stavu dá i nejsou. Protož sejde se mnoho lidu dohromady a spolčejí se těsno okolo toho velikého města a to se stane za krále, který bude toho jména král osmý. Tu u toho sněmu bude chtít každý býti, aby věděl, co se jednat bude. Sajde se vojsko a lidu sprostého i stavu počet veliký. A když přijde čas, aby se sněm držel, bude oznámeno: aby se takovému lidu nedalo bouřit a držel se k platům královským, kteréž od krále Karla vydané a nařízené jsou. Tu když to obecní lid uslyší a z toho vyrozumí, že mu daně neodpadnou, bude volati takto: Páni, my jsme vám dávali, dokud jsme měli, beze všeho žalářování nyní nemáme, neboť víte, že jste sami přijeli do příbytků našich a sami jste nám sebrali všechno, co se vám líbilo a zaplatili jste sobě, že jste nám nenechali ani tolik, co by sme s našimi dítkami jísti mohli, tak že nyní v bídě a o hladu všickni postavení jsme. – Na ty řeči sudcová nic nedají, nýbrž plat a veliké daně od lidu předdávati budou, obecný lid v to nikdy nesvolí, ale silně při sobě státi bude a řekne: Páni! dávejte sami za nás, neboť jste již mnoho nashromáždili z našich pracích; však my nyní dáti nemůžeme, proto že nic nemáme. Tu stavové poroučejí některé muže z toho obecného lidu do vězení dáti, ale obecný lid proti tomu povstane a tu se hned začne krvavá bitva, tak že veliké množství pánů přijde k zahynůtí, z oboji strany, jak vojska tak obecního lidu mnoho v té bitvě padne, ale pánů bude nejvíc na staroměstském rynku zamordováno, že jimi všecky ulice a kouty naplněny budou a přitom ještě jich bude mnoho ze starozemské radnice dolu shozeno. Obecný lid sprostý, který v té bitvě bude, zvolá takto: Umřít mne hladem anebo v boji, jest vše jedno, aspoň neuhlídám děti hladem mříti. – A tu povstane veliká bitva, že množství těl mrtvých na hromadách ležeti dube a žádný je nebude chtít pochovati. A takový trest dopustí Hospodin na pány proto, že poddaným lidem jejich živnosti pobrali a velikými daněmi a robotami je sužovali, za druhé ubližovali vdovám a sirotkům, za třetí pro nespravedlivé soudy jejich, za štvrté pro pýchy v divných krojích, za páte pro smilstvo a cizoložstvo a pro bludné a falešné víry, za šesté pro muziky, tance a jiné rozpustilosti, za sedmé, že lidem syny na vojny a dcéry do dvorů svých za děvky pobrali, za osmé, že na zapovězené postní dni masopožívali, za deváté, že zrušili zasvěcené svátky, za co vše budou od svých vlastních poddaných trestaní. A na nepobožné kněži dopustí Pán Bůh takú pohromu, že přijdou o své a budou za svých domů a far od ženských vyhnaní, neboť mnohá žena bude mít dítě u prsou, odhodí je a jiná chtíc chléb do pece sázet, nechá ho ležet, jiná bude kravu dojit, nechá to všechno státi, jiné budou přísti, uchopí přeslici a povandrovati spatřejí a budou takové kněze holemi bíti a tepati a budou jim zlořečiti, ale kněžům nebude se ten vander líbiti, ony se pluhu chytati budou a šaty své vymění, aby k poznání nebili. Mnohý člověk je zachrání a nakrmí i napojí a na cestu je vyprovodí a moha je vyzraditi, neučiní toho, aby sobě oni když půjdou dále, budou od mnohých protivníků hanění, žalování i také pobití a to sa jim stane před tou vojnou u Blaníka, pro tyto příčiny: že mnozí milovali ženské pohlaví více nešli zákon Boží a že byli pyšní a lakomí, k chudým lidem nemilosrdní.

Dále když ta zem mezi svými stavy v nepokoji státi bude, vzbudí Hospodin proti ní nepřátele ze štyr stran světa, předně od půlnoci, potom od východu, pak odpoledne, naposledy od západu a této nepřátelé všickni se položí do té zemi a bude vojsko vleiké nad míru, a tak že ta zem bude ze všech strán nepřátelmi obklíčena.

To vojsko bude na svých místech dlhou státi; až najednou v jeden den se zdvihne s tou největší prudkostí a potáhne k tomu velkému městu, kdež se položí okolo něho; brzo na to v jeden den se sejdou dvoje vojska dohromady a tu hned ze všech stran ode všeho vojska bitva povstane, že celých sedm dní a nocí trvati bude.

A po té bitvě zůstane ležet zbraně, lidu, a koňů veliké množství, že kdo tady půjde a to spatří, mohl by svého smyslu pozbýti d té hrůzy a spousty, již tu uvidí; to město vezme od té války velikou zkázu, že ho ani polovice nezůstane.

Potom od města půjde ten krvavinec až k Hoře Blanické a tam se položí zase každé vojsko na své místo. (Podle vypsání mnohých proroctvi a kněh a praví se: že se má položit mezi Blaníkem a Načeradlem jakási vesnice Býkovec).

Tenkráte kdyby možné bylo, rádi by ti lidé jak žáby vyskákali z té země pryč. Tu budou rozdělení spravodliví od nespravodlivých, ale Pán Bůh spravedlivé zastíni pred nepřátely, že nad nimi mlhavý mrak učini aby je nepřátel neviděl, ale bezbožné potrestá, že se žádný pred nepřítelem neskryje, nechť se skryje kde chce, v lesích nebo v hustých hájich, nebo ve skalách, rozrostlinách, tedy ho tam odtud zase hadi a štíri vyštípu a tak ho nepřátele všude naleznou a zavraždí, neboť každý keř bude mečem prohledán.

A tenkráte bude pokuta na hříšniky uložená, že Pán Bůh 3 díly bezbožných lidí zhladí, a jeden díl spravodlivých zachráni; kdo bude od toho velikého města 10 nebo 12 míl, ten bude Bohu děkovat. Kudy to nepřátelské vojsko půjde, tudy málo lidu bezbožných na živě zůstane, ti by se snadno pod formanskú plachtu schovati mohli.

Kde ty bytvy se díti budou, jest rybník, který ten čas suchý bude a pred tím časem zanesou z něho ptáci a čápové mnoho trní a rákosí a mnoho let před tou Blanickou vojnou bude prázdný a vyschlý, ale od té doby naplní se krvi lidskou tak, že se přes hráz přelévati bude, v té bitvě bude křiku od lidu a řehotaní od koní, bubnovaní a z velké i z malé zbraně střílení, tak že ten hřmot slyšeti bude na 24 míl.

Tá bitva bude trvati celých 12 dní, třinácty den pak pošle Pán Bůh svým veřným vítěžnou pomoc a to z prostředku té hory Blanické vyvede ven vojsko jizdné i pěší, které tu pro své věrné chová, jak to Boží vojsko vyjde, tu hned přijde strach na nepřátelé a budou tak zmateni, že sa sami vraždit budou. Boži vojsko bude velké divy mezi nepřáteli činiti a bude je mordovat a požene je z té země až ke Kolínu n. R. a tam budou nepřátelé všickni od Španielů do posledného muža pobiti. Boži vojsko Blanické též se u Kolína nad Rýnem stratí. Hospodin sám ví kam, neboť se ku Blanické hory více nenavráti a og žádneho vice vidět nebude.

Po té bytvě u Blaníka, než minde a se dokoná 16 dní, bude tan rybník zase suchý, jako předtím byl a u prostřed téhož rybníka stojí pařez, který Pán Bůh žádnemu bezbožnému před časem nezjeví, aby ho viděl, neboť skrytý bude. A šestnáctý den počnou se zase ti veřní shledávati, kteří po té bitvě pozůstali, budou se spolu radovati a budou se vespolek objímati a líbati a jeden druhému se diviti, že jej Pán Bůh zachoval a pojídal jsem koření, které mne vyrostlo ze země. A co se jich tu shledá, ti půjdou až k tomu rybníku na ten pomordovaný lid se podívati, kdež spatřeji hrůzu lidu a koňstva ležeti, neb nebude možné je zakopati, poněvádž tu tolik lidu nebude, který by tu práci vykonati mohl, tak že takové těla ptáctvo nebeské po lesích roznese.

Když se veřní všickni spolu sejdou, kteří po té bitvě zůstanou, tu jim bude pobožný kněz čísti mši svatou na tom pařezu, který uprostřed rybníka státi bude, kdežto všickni budou Hospodinu díky vzdávati za dobrotu, jenže jim popříti ráčil, že je od nepřátel zachoval, potom se každý navráti do svého příbytku, kdež ještě naleznou jednoho neb dva lidí, neboť bude v ten čas i mnoho měst a věsnic zboreno a zapáleno a mnoho vrchnosti bude pobito, tu se bude shledávat muž se ženou, rodiče s dětmi, přítel s přítelem, soused se sousedem a tu mezi nimi povstane láska přátelská, že všickni jednoho srdce budou a bude jeden druhého milovati.

Ti nepřáteli západní, když od Blanské hory budou z boje utíkati, vezmou svuj marš ku Praze, ale měštané Pražští nebudou je tam chtít pustit aniž jim dají veskrz projíti, protož se tí nepřátelé rozzlobejí a to velíké město do gruntu rozbořejí, že se pomsta Božská nad ním vykoná a vyplní, jako nad pyšným Babylonem, tak že více památky po něm nezůstane, nýbrž v rumu až do dne soudného ležeti bude.

Totom ti lidé, kteří zůstanou, tí se dočkají dobrého a nábožného krále. - Slavný králi Šalamoune, oznámila jsem tobě v první knize, že přijde jeden král od západu slunce. Za jeho panování obnoví Pán Bůh stolici Messiášovu, že se zase ctnostné, milosrdné a nábožné knězstvo rozmnoží, kteréž bude lidi ve víře Messiášové vyučovat. Tu bude král i knězi, i stavové, i páni a lid obecný k sobě úprimí, přívětivý a veřný, bez falše a budou se Pána Boha bati a Pán Bůh jim dá 50 let dobrých a hojně úrodných pokojných a veselých a bude v té zemi lacino, totiž korec žita bude za 7 stříbrných groš5 a též korec ˇpšenice za 12 grošu a staročeská pinta piva bude za kr. a libra jeleního masa též za 2 kr. a všeho dosti míti budou. A král potáhne ve jménu Božím se svým vojskem do svaté Země k pohanům a Židům, Tatarům a Turkům, kteří budou ostříhati hrobu Messiášova a jiná svatá místa, s těmi on bude bojovat celých 18 let pro víru Messiášovu, aby pohany k pravé víře přivedl a z milosti Boží dobude Jeruzálem, neb Messiášův hrob a všechna svatá místa skrze sktutky Messiášvoe. Králi Šalamoune, věděti máš, že tu, kde bude hrob Messiášův, stojí dubový strom, kteřý je starý už od stoření světa a když bude Messiáš od Židů umučen, tenkráte strom ten uschne a tak dlouho suchý zůstane státi, až když onen král ty pohany přemůže a hrobu Messiášova dobude a obdrží. Ti pohané budou míti v tom stromě své proroctví, tak jsem hned v první knize předpověděla, že přijde jeden král od západu, který dobude hrobu Messiášova a všechna svatá místa a ten král se polo2zí se svým vojskem u téhož stromu, kdežto kněz pod ním mši sv. čisti bude a ten král zavěsí na něj

svou helmu a tu se hned ten strom rozzelená a libou vůni ze sebe vydá, že kdo půjde okolo něho, bude se tomu díviti, že nyní zelený jest. Tu pohané vidouce toto všechno i turci, Tataři, Židé hned přijmou víru Messiášovu a odtud nastane jedna víra, jeden Bůh, jeden ovčinec a jeden pastíř.

(Píše istý muž ve své knize a 15 kapitole, že pohané ten strom pilně střeží a praví o něm, že má tú moc, když někdo stůne na padoucí nemoc a vyprosí sobě z něho třísku a nosí jí na krku zavěšenu, že jest té moci zbaven a to již mnozí skusili, jak mnoha písma dokazují. Bernhard z Brietenbach praví ve své knize v 12-té kapitole, že pohané mnoho na tom strome sobě zakladají a držejí ho za velikou svátost. A Jozephus Flavius, židovský spisovatel praví, že jest ten strom ve svém okršku 8 a čtvrt loktů široký: jiné písmo dokladá, že mají v něm pohané neb Turci své proroctví, že stojí v jejich knihách poznamenano takto: Náš velký prorok Mohamed učiní, že se stane pomlčení v cirkvi za půl hodiny, tu sohě prečítají, že to má v ten čas býti, když se strom ten rozzelená, neboť pevně věří, že nad Alaha a jejich Mohameda mocnějšího není a ten že to časem svým učiní a způsobí, že před nim všickni bohové na kolena padati musejí. Bohům Relli píše takto: když církev utvrzená bude na druhém kameni, tenkrát vydá země úrodu svou a blahoslavený bude ten človek, který těch časů dočká, neboť tenkrát vyjdou všecky poklady na světlo, které od stvoření světa skryté byly. Těch časů očekávají též pohané. Ale sám Kristus Pán předpověděl u sv. Matouše ve 12-té kapitole a v 42. verši, že královná odpoledne (to jest ze Sáby) povstane k soudu s pokolením tímto a potupí je neboť prijela do končin země, aby slyšela moudrost Šalamounovu a Židé, Turci a Pohané nechtějí dokonce slyšeti moudrosti Kristovy).

Obrátíme se zase k Sibilly, co na dále mluvila, řkouce: Protož jak jsem z předu předpověděla, že po této veliké vojně bude 50 let dobrých,,,, to všechno dá Pán Bůh proto, že se ho lidé báti a podle přikázání Messiášova zákona zachovávati budou a protož jim dá Pán Bůh, že se otevřu všechny poklady, které skryté byly od stvoření světa, ta všechny na jevo přijdou, neb vejdou po smrti Messiášově v roku 1006, tak všichni lidé budou tenkrát bohati a žádnému nic scházeti nebude a také žádné mrazy ovoce nepokazí.

Potom, když ten král velikých roků dosáhne a v Pánu usne smrtí přirozenou, tu se lidé zase spustějí Boha a budou nasledovat činy předešlých starých předků bezbožných a zapomenou na dobrotu Božskou, že im Pán Bůh dal poklady zemské;oni budou skrze to své bohatství pyšní, nestydatí, smilní a jako v Sodomě sobě počínati budou. Posledně dostanou jedného krále, jménem Matěj, ha jeho panování se lidé již docela spouštějí Boha tak velice, že tá bezbožnost lidská bude od Boha trestaná ohněm sirkovým, kterýž na ně z neba padati bude a hovada jejich budou řváti a lidé strašiti se dne soudného a v ten čas slunce, měsíc, hvězdy jinak svítiti budou a lidé se předce nepolepší, nýbrž vždycky ďábelské skutky konati budou, až se dočkají dne soudného; tu potom litovati budou, čehož se před Bohem dopustili.

I žádal Šalamoun Sibillu, aby mu pověděla, jak dlhou bude svět státi a brzo-li přijde den soudný?

Odpověděla Sibilla: Králi! tu povědomost nemám, neboť ji Bůh ani andělům neoznámil. Ty si král a máš své služebníky dobré i zlé; zdáli pak dáváš tomu zlému toliko, co tomu dobrého?

I řekl Šalamoun: Dobrým se dobře činiti má a zlí se musejí terstat.

Odpověděla na to Sibilla: správně jsi králi rozsudil. Tedy když lidé dobře činiti budou, tu Hospodin z výsosti přidá jim let, pakli budou hněvati Hospodina, tu ubere a ukráti Hospodin let a zkráti dni, které ustanovil od stvoření světa, protož je nám lidem nepovědomé, kdy sooudný den přijde; však ale věci, které se před soudným dnem díti budou, monu tobě povědět, totiž: První znamení před soudným dnem přijde, když se začne po celém světě všecko stvoření krví potit, tu se začnou lidé divit velmi tomu. Druhé znamení bude, když slunce po třikrát po sobě od západu vycházet bude, tu se začnou lidé lekat a pokání činiti budou. Třetí znamení bude, když slunce, měsíc i hvězdy červené jako krev svítit budou a tu budou lidé rukama lomit a k Pánu Bohu se obraceti. Čtvrté znamení bude, když všechny lesy a stvoření po celém světě jedným rokem uschne, tu lidé kajíci život povedou. Páté znamení bude, když zem na mnohých místech hořeti a propadati se bude. Šesté znamení, když budou vody z mnohých končin zemsk´>ch vystupovati a hořeti: tu lidé budou hrůzou umírati, ale neumřou. Sedmé znamení bude, když se budou hory, kopce a pahrbky srovnávat do své rovnosti;tu budou lidé velkou hrůzou přecházeti z jedného místa na druhé.

Těchto sedm znamení, dozajista přijde přede dnem soudným a mnohem budou strašlivější nežli ja tobě tuto králi vypodobňují, neboť přede dnem soudným šeredný Lucifer, ďábel sešle svojeho potomka Antikrista na svět, ten sa narodí z jedné židovky v Babyloně, on bude znamením po všem světě a po všech končinách zemských začne lid od pravého Boha odvráceti a víru Messiášovu tupili a své učení vychvalovati a tu sobě množství lidu skrze daří přitáhne, tak že své učedlníky a potomky do světa rozešle, aby jeho víru kázali a víru Messiášovu tupili a lid od ní odvraceli, neboť veliké divy činiti bude, jako by tu moc z nebe měl, zatím bude mít moc ďábelskou, kterouž mu sám Lucifer dá. A které lidi nebude moci k své víře přivésti, ty dá přehrozně mučiti, páliti a mordovati. A když již mnoho lidu od pravé víry svede, tu Pán Bůh nebude se již na to moci dívati, zešle z ráje dva kazatele, věrné své učitele a pravdy své vykladače (Totiž Enocha a Eliáše), jež chová v nebi víře Antikristové; ti budou lidem směle kázati a o Antikristovy povídati, že jest on ten pravý vtělený ďábel. Tu Antikrist začne proti těm svatým mužům bojovati a usmrtí je a nechá je půl čtvrta dne na ulici nepohřběné ležeti, ale čtvrtý den budou od Boha vzkříšení, i bude k ním z nebe takto volati: Eliáši a Enochu! vstupte sem. A oni na oblaku do nebe se odoberou a v tú chvíli bude hrom bíti a 7000 lidí nevěřících zabije. Desátý díl města Jeruzaléma padne a

tí ostatní lidé se obrátejí k pravnému Bohu. Svatý Michal Archanděl stoupí z nebe dolů na zem a povstane proti Antikristovy a jeho potomkům a uchytí Antikrista a všechny jeho potomky a vrhne je do propasti pekelné, jak jest učinil Luciferovi na počátku světa. V těch dnech bude seděti na stolici Messiášově pápež Petr toho jména druhý, rozumný Řiman. Svatý Petr apoštol Páně byl první pápež, který začal psáti stádo Kristové a Petr druhý dokoná a po něm nebude již žádný pápež více. Petr jest řecké slovo a na česky se vysloví skála. Tu v ten čas, když uslyší a spatří Židé, Turci, Tataři a Pohani, co svatý Michal Archanděl a spolu svatý Enoch a Eliáš na světě učinili, všickni uvěří víru Messiášovu a budou přeb´>vat v lásce a svornosti a budou se báti Boha, neboť skrze tyto svaté muže (totiž Enocha a Eliáše) stanou se veliké divy a zázraky na světě a protož veškeren svět uvěří v Boha ve třech osobách a bude všechno srdce lidské v jednotě přebývati. Na to přijde na ně nenadále soudný den - den hněvu Páně. Tu lidé před tím uslyšejí a uvidějí těch sedm znamení a poslední a posledné přijde strašlivý hřmot od sedmi hromů, kteří budou dni ustavičně bíti, od toho hrozného hřmotu budou se města i hrady a pevnosti bořili a oblaky nebeské i země se třásti budou. Tu všickni lidé se strachem zdesí, očekávajíce svého skončení, ale však žádný neumře, až se tyto všechny věci stanou a vykonají. Posledně povstanou tmy po všem světě, hluk a skal pukání, tak že celý svět bude rovný v tu hodinu jak byl při stvoření prvního člověka. Po té veliké tmě začne slunce jasně svítit, tak že v něm bude viděti hvězdy. Tu lidé jak na ty hvězdy pařiti budou, tedy hned všickni po celém světě najednou zemřou. Tu pošle Messiáš anděla svého s trúbou na svět, který zatroubí silným hlasem těmito slovy: Vstaňte mrtvé z hrobu a pojďte k soudu každá lidská duše! Tu Messiáš sestoupí s nebe dolů do údolí Jozafat a tam se posadí na soudnou stolici a v tu doniu vstanou všickni lidé z hrobů svých, kteří od stvoření světa byli pohřbené; i půjdou k soudu před Messiáše a každý bude míti své dobré skutky i zlé činy na čele svém napsané, které v čas života svého učinili. Tu přijde napřed Adam a Eva, naši první rodičové a ra nimi přijde dobrý Abel a zlosyn Kain. Tu se bude čítati kniha života dobrého Abela i zlého Kaina, po nich budou všichni lidé podle svých skutků souzení a odsouzení. Dobří přijdou na pravici za spravedlivým Abelem, zlí pak půjdou na levici za zlým Kainem. Tu Messiáš rozsoudí pravici od levici takto: Vy, kteří jste chodili Kainovou a Antikristovou cestou, jděte za ním do propasti pekelné, tam kde Lucifer ukován jest! Vy pak, kteří ste chodili cestou spravedlivého Boha, vejdite do raje rozkoše. - A tu každý obdrží znamení svatého kříže na čele svém, s tým půjdou před tvář Boží a tam na věky věkův budou píseň chvaly s anděli před Hospodinem prozpěvovati.

Amen, amen, pravím tobě, mocný králi, staniž se nám tak, jako tuto řeč svou dokonávám, aby sme mohli se spravedlivým Abelem za Messiášom do ráje rozkoše přijíti a na Boha tváři v tváž patřiti a jej chváliti a onu píseň se všemi anděli prozpěvovati.

ZAVĚŘEK

Protož závěrka tohoto písma
nasleduje každému čtenáři,
nechť on sobě tohoto písma,
nasledovně každý dobře rozváží,
a pozoruje a poslyší,
každé písmo toto,
že se mnoho z něho vyplní,
mám zato;
neboť se den ode dne
a v skutku a pravdě
vyjevuje neb vyjevilo;
a k ostatním věcem sa dochyluje
a k vyplnění přibližuje.
Jakož sa tyto všecky věci vykonají
a časem lidé za to pravdu poznají.
Kroťme tedy hněv Páně,
dřiv než se naplní hněvu sedmá báně,
a z ní na nás lidé
ruka Páně složená,
tam bude všem obtížená.
Stříbro, zlato, poklad zboží,
nepomůže nám v čas pomsty Boží,
Jeruzalému slavnému,
ani městu Truja silnému.
Ty města budou všechny porušený,
Sodoma, Gomorha sjou zatopený,
protož každý čtenář, rozvaž,
že nyní na světě máš krátký čas,
rozvaž sobě ten den soudný,
věřím, že ti bude hrozný,
čiň pokání, pokud čas máš,
běda tobě jestli ho zmeškaš.
Protož řeč svou zavírám,
A dobrou noc tobě, králi Šalamoune.

KNIHA TRETIA

Michaldine proroctvá v Tretej knihe siahajú až do našej doby. Očakávané miesto uskutočnenia proroctiev bude česká zem, v širšom slova zmysle môže byť stotožnené s našou dnešnou Európou, ktorú identifikuje ako najživotaschopnejší a najrozvojuschopnejší región. Napriek tomu v dušiach jej obyvateľov sa rozmnoží hriech, odstrčia od seba Boha, dostanú sa do pod kontrolu falošným vieram a sektám. Ženy budú sa ukázať ako nepribližiteľné, osamelý život sa stane populárny. V rovnakom čase sa pokazia aj partnerské vzťahy, v ktorých partneri robia poklesky, potom sa aj rozvádzajú. Roky vojny a mieru sa budú striedať.

12 výstražných signálov skazenej ľudskej civilizácie a ich dnešné možné poňatie:

- Ľudia budú pracovať aj počas sviatočných dní. napr. obchody sú otvorené aj cez Vianoce
- Ľudia budú hľadať partnerov v 14-15 rokoch, s ktorými sa rýchlo rozvedia. Unáhlený výber partnerov založený na formalitách.
- Hybnými silami rozvoju technológie sa stanú mimoeurópske národy. Americké a ázijské produkty zaplavia náš trh.
- Zem sa vyčerpá, ľudia budú hladovať. Následkom nesprávneho hospodárenia a využívania chemikálií klesá výnos poľnohospodárskej výroby.
- Ľudia sa odvrátia od Boha. Namiesto toho hľadajú svoje duševné útočiská v nesmiernom konzumovaní a v ich kostoloch, v nákupných centrách.
- Nesmierne narastie cena nehnuteľností, statkov a dobytkov. Kvôli čoraz rastúcim cenám nehnuteľností sa vyvinie kríza bývania.
- Napriek rastúcej poľnohospodárskej výroby, chlieb sa stane čoraz drahším. Dôsledkom neudržateľnosti hospodárenia na veľkých lánoch, ktoré vykorisťuje aj našu zem, narastá cena potravín.
- Mince strácajú svoje hodnoty, dane narastajú v neznesiteľnej miere. Inflácia a vysoké dane sa otáčajú do vzájomne vznecujúcej špirály.
- Fašiangové obdobie sa kráti, ľudia budú držať tanečné zábavy aj počas pôstu. Ľudia zanechajú pôstne zvyky a stratia schopnosť abstinencie. Ustáli sa životospráva hltajúca život.
- Bude snežiť počas žatvy. Počasie Európy sa stane stále chladnejším kvôli globálnemu otepľovaniu a slabnutiu Golfského prúdu.
- Pán pošle kobylky z východu, aby spôsobili škodu v ekonomike. Boh pošle žltú hrozbu, ktorá môže zjaviť buď ako vírus, či východné produkty so spochybniteľnou kvalitou
- Jedna legenda sa uskutoční: vyschne každý strom na vrchu Blaník. Podľa legendy vo vnútri vrchu spí armáda, ktorá sa zobudí len vtedy, keď bude zle s českým národom. Vtedy sa zazelená tamojší suchý dub a vnútro vrchu sa naplní vodou. To zobudí armádu, ktorá s vedením Svätého Václava zničí nepriateľa.

Boh bude zvlášť trestať pánov a neverných kňazov, lebo: sužovali svojich poddaných; ublížili sirotám a vdovám; bezprávne odsúdili ľudí; sa ukazovali v divných šatách; spáchali cudzoložstvo a rozširovali falošné viery; boli neviazaní, stále muzicírovali a tancovali; brali so sebou synov do vojny a dievčatá do dvoru; cez pôst jedli mäso; zrušili sviatky, kvôli čomu budú trestaní prostredníctvom svojich poddaných.

Oni budú nutení opustiť svoje dovtedajšie miesta, vymenia svoje šaty, aby ich nespoznali. Niektorí čím ďalej sa dostanú, tým viac nepriateľov zhromaždia okolo seba z vyššie opísaných dôvodov, preto Pán Boh pošle na nich trest, väčší od všetkých doterajších. Kedy bude súdny deň, to ani anjeli nevedia, ale bude tomu predchádzať 7 znamení:

- každá živá bytosť bude krv potiť → ľudia sa budú čudovať
- slnko trikrát vstane od západu → ľudia sa začnú báť
- slnko, mesiac a hviezdy budú červené → ľudia sa obracajú k Pánu Bohu
- počas 1 roka vyschnú všetky lesy v celom svete → ľudia budú viesť kajúci život
- zem bude na mnohých miestach horieť → ľudia čakajú svoj koniec
- vody vystupujú a horia → mnohí ľudia zomierajú, ale ľudstvo nevymrie
- hory a kopce sa vyrovnajú → ľudia odídu z jedného miesta na druhé

Po ničivých vojnách, v ktorých železné vtáky padajú z neba, nasleduje 50 hojných rokov, počas ktorých Európa vedená veľkým kráľom nadobúda nové sily. Po poslednej osudovej vojne západu a východu vyslobodí Svätú zem od pohanov, po čom Muslimovia, Židia, východní a všetci na svete sa zjednotia vo viere Krista. Pred súdnym dňom Lucifer pošle Antikrista, bude ľudí lákať k sebe so ľživými sľubmi, neskôr sa zrazí Enochom a Eliášom, ktorých poslal Boh na Zem.

SÚDNY DEŇ

- na celom svete bude tma, a skaly sa budú pukať a všetko bude vyzerať tak, ako pri stvorení prvého človeka
- po tme začne Slnko tak jasne svietiť že v ňom uvidia 5 hviezd
- keď si to ľudia všimnú, všetci zomierajú
- Mesiáš pošle svojho anjela, ktorý so svojou trúbou zatrúbi nasledujúce slová: "Vstaňte z mŕtvych, vylezte z hrobu a poďte k poslednému súdu duchovia!"
- Mesiáš zostúpi z neba do údolí Jozafat, kde bude súdiť všetky duše
- "Vy, ktorí ste chodili Kainovou a Antikristovou cestou, choďte za ním do priepasti pekelnej, tam kde Lucifer je ukovaný! A vy, ktorí ste chodili cestou spravodlivého Boha, choďte do raje rozkoše."
- všetci pôjdu pred tvár Boží, kde budú s anjelmi spievať pieseň chvály

HARMADIK KÖNYV

A Harmadik könyvben Michalda jóslatai egészen a mi korunkig nyúlnak. A jóslatok várható bekövetkezésének helyszíne cseh föld, tágabb értelemben azonosítható a mai Európánkkal is, melyet a világ legélhetőbb és legfejlődőképesebb régiójaként említ a könyv. Mindezek ellenére lakói lelkében elszaporodik a bűn, eltaszítják maguktól Istent, hamis vallások, szekták bűvkörébe kerülnek. A nők megközelíthetetlennek hazudják magukat, a szingli életmód egyre népszerűbbé válik. Ezzel egyidőben megromlanak a házastársi kapcsolatok is, melyekben a felek kölcsönösen félrelépnek, majd elválnak. Háborúk és békés évek követik egymást.

Az emberi civilizáció romlottságának 12 intő jele és mai, lehetséges értelmezésük:

- az emberek ünnepnapokon is dolgoznak → üzletek állandó nyitva tartása
- az emberek fiatalon keresnek párt, de el is válnak → külsőségeken alapuló, elhamarkodott párválasztás
- a fejlődés motorjává az Európán kívüli népek válnak → piacunkat amerikai és ázsiai termékek árasztják el
- a Föld kimerül, az emberek éhezni fognak → helytelen gazdálkodás miatt visszaesik a mezőgazdasági termelés hozama.
- az emberek elfordulnak Istentől → helyette a mértéktelen fogyasztásban és annak templomaiban, a bevásárlóközpontokban keresnek lelki menedéket
- az ingatlanok és birtokok mérhetetlenül megnő → az egyre növekvő ingatlanárak okán lakhatási válság alakul ki
- a növekvő mezőgazdasági termelés ellenére egyre drágább a kenyér → a földet kizsákmányoló fenntarthatatlan gazdálkodás okán egyre nő az élelmiszerek ára
- az érmék elveszítik értéküket, az adók elviselhetetlen mértékben nőnek → az infláció és a magas adók egymást gerjesztő spirálba csavarodnak.
- egyre inkább lerövidül a farsangi időszak, az emberek táncmulatságaikat böjtben is metartják → az emberek elhagyják a böjti szokásokat, elveszítik az önmegtartóztatás képességét, és állandósul az életet habzsoló életmód
- aratás idején havazni fog → Európa időjárása a globális felmelegedés okán egyre hidegebbre fordul, a Golf-áramlat gyengülése következtében
- az Úr keleti száskákat küld nyugatra, hogy nagy kárt okozzanak a gazdaságban → Isten elszabadítja a sárga veszedelmet, mely akár vírusok, megkérdőjelezhető minőségű keleti termékek, politikai elnyomás, autoriter rezsimek képében jelenik meg.
- egy legenda valóra válik: minden fa kiszárad a Blaník-hegyen → a hegy gyomrában egy hadsereg alussza álmát, mely felébred, mikor a cseh nép a legnagyobb bajban lesz. Ekkor kizöldül az ottani száraz tölgy, a hegy gyomra megtelik vízzel. Ez felébreszti a sereget, mely Szent Vencel vezetésével eltiporja az ellenséget.

Az Isten külön bünteti meg az urakat és a hitetlen papokat, mert sanyargaják alattvalóikat; bántják az árvákat és özvegyeket; igazságtalanul ítélnek el embereket; különös ruhákban mutogatják magukat; házasságtörést követnek el és hamis hiteket terjesztenek; féktelenek, mindig zenélnek és táncolnak; a fiúkat háborúba, a lányokat az udvarba viszik; böjt alatt húst fogyasztottak; megszüntették az ünnepeket, mely miatt alattvalóik által megbüntettetnek.

Ók addigi helyüket elhagyni kényszerülnek, ruháikat lecserélik, hogy ne ismerjék meg őket. Egyesek minél távolabbra mennek, annál több ellenséget szereznek a fentebb leírt okokból, ezért Isten minden eddiginél nagyobb büntetést ró ki rájuk. Hogy mikor is lesz az ítélet napja, azt még az angyalok sem tudják, de ez a 7 jel fogja megelőlzni:

- minden élőlény vért fog izzadni → az emberek csodálkozni kezdenek
- a Nap háromszor fog nyugaton felkelni → az emberek elkezdenek félni
- a Nap a Hold és a csillagok vörösen fognak égni → az emberek újra Istenhez imádkoznak
- az egész világra kiterjedő szárazság jön → az emberek vezekelni kezdenek
- a Föld sok helyen égni kezd → az ember végóráját várja
- a vizek kilépnek medrükből, és égni fognak → sok ember meghal, de mégsem hal ki az emberiség
- a hegyek és dombok síkká válnak → egy új népvándorlás kezdődik

Pusztító háborúk után, melyekben vasmadarak hullanak az égből, 50 bőséges év következik, melynek során Európa egy nagy király alatt újra erőre ébred. Nyugat és kelet mindent eldöntő utolsó nagy összecsapása végén pedig győztesen visszahódítja a Szentföldet a pogányoktól, melyet követően a muszlimok, zsidók és keletiek , a világon mindenki Krisztus hitében egyesül majd. A végítélet napja előtt Lucifer elküldi az Antikrisztust, aki hazug ígéretekkel édesgeti magához az embereket, majd összecsap az Isten által a Földre küldött Éliással és Énokkal.

VÉGÍTÉLET:

- Az egész világot sötétség fogja borítani, a sziklák megrepednek úgy, ahogyan az első ember teremtésekor.
- A sötétséget követően a Nap olyan erősen fog sütni, hogy benne 5 csillagot lehet majd látni, amikor ezt az emberek meglátják, mindannyian meghalnak.
- Az Úr ekkor leküldi Mihály arkangyalt, aki trombitájával a következő szavakat trombitálja: „Keljetek fel halottaitokból és jöjjetek ki sírjaitokból meghalt lelkek az utolsó ítélethez!"
- A Messiás leszáll az égből Jozafát völgyébe ítélni élők és holtak felett, s így szól: „Ti, akik Káin és az Antikrisztus útján jártatok, menjetek utána a pokol bugyraiba, oda, ahol Lucifer vár titeket vasra verve! Ti pedig, akik az igazságos Isten útján jártatok, menjetek a gyönyörökkel teli paradicsomba!"
- Mindannyian Isten színe elé járulnak, ahol dicsőítő énekeket zengenek.

VÝBER Z POVIER DOLNOZEMSKÝCH SLOVÁKOV
...NA ZÁKLADE ZBIERKY ONDREJA KRUPA
ALFÖLDI SZLOVÁK BABONATÁR
...KRUPA ANDRÁS GYŰJTÉSEI ALAPJÁN

Slnce, slnko: Z polohy Slnka, a s ním paralelne uskutočnených prírodných javov môžeme predpovedať počasie na nasledujúci deň alebo živelných pohrôm čakajúcich na nás. Keď napríklad počas západu slnka obloha je červená, *buďe vetor na druhí deň. Buďe dážď na druhí deň, keď slnko má dvor, keď je šeré, keď sa zapadá alebo vychádza v oblakoch.* Keď svieti slnko a prší, hovoríme, že bije čert ženu. *Ket vojnu robí mesjac zo slnkon, biju sa, za to je slnko zatmeňja.* Túto udalosť môžeme uvidieť, keď hľadíme do lavóru plného vody. Keď po dlhom čase znovu zasvieti slnko, zarecitujme nižšie uvedenú riekanku, tým do jedného vedra vieme nazbierať teplo, čo vydrží dlhšie.

Daj Pán Boh slnce,
do noviho hrnca!
Razon ván ho tavo dáme,
iba nak sa poihráme.
Seďí baba za rohom,
chová ďeťi s tvarohom,
a muža si s košťjaľí,
žebi sa jej zadrhou.
(Čorváš)

Nap: A nap helyzetéből, és a vele párhuzamosan végbemenő természeti jelenségekből jósolhatjuk meg a következő napi időjárást vagy a ránk váró természeti katasztrófákat. Ha például napnyugtakor vörös az ég, másnap nagy szél várható. A másnapi esőt jelzi előre, ha udvara van a napnak, ha homályos, ha felhőben nyugszik le vagy felhőben kel. Ha süt a fényesen és közben esik az eső úgy tartjuk, hogy veri az ördög a feleségét. A nap- és holdfogyatkozás a legtöbb esetben háborút vagy betegséget jelent, ekkor ugyanis háborút vív egymással a nap és a hold. Ezt az eseményt egy lavór vízbe nézve meg is lehet tekinteni. Mikor hosszú idő után elbújik a nap, mondjuk el fenti a mondókát, ezzel egy vödörbe össze tudjuk gyűjteni a meleget, mely későbbre is kitart majd.

Po západe slnka je zakázané vynášať či vydať z domu: Napnyugta után tilos a házból kivinni, kiadni:		
Osada Település	Vec Dolog	Výsledok Következmény
Békéščaba	ňič, ani smeť semmit, szemetet sem	lebo dom bude prázdny: *ňinto ňič v ňon* mert üres lesz a ház
Čanádalbert	nič semmit	lebo porobia dom a odnesú šťastie mert megrontják a házat, elviszik a szerencsét
Kondoroš	nič semmit	lebo domáci potom nevedia spať mert a háziak nem tudnak majd aludni
Tótkomlóš	vajce tojást	lebo potom kure neznášajú vajce mert nem tojnak majd a tyúkok
Veľký Bánheďeš	chleba kenyeret	lebo sa potom nepodarí upiecť chlieb mert utána majd nem sikerül a kenyérsütés

Mesiac: Podľa *Komlóšanov*, nesmie sa pozerať na Mesiac, lebo v ňom žijúceho *hucovi rostrhňe struna, tak osľepňeš!* Spln znamená hojnosť a celistvosť. Vtedy sejú mak siaty, fialu a žito, *žebi sa hombáre naplňiľi*. Pri nove nesejeme a nesadíme nič, lebo sa potom poškodí. Keď roh nového Mesiaca je otočený dole, tak bude pršať, keď hore, tak bude suchota. Vo Veľkom Bánheďeši je zakázané bielenie, sušenie a aj zabíjačka.

Hold: A tótkomlósiak szerint nem szabad a Holdba nézni, mert a benne lakó zenésznek elszakad a húrja, és az megvakítja az embert. A telihold bőséget és teljességet jelent. Ekkor vetik a mákot, a violát és a búzát, hogy nagy legyen a termés. Újholdkor nem szabad vetni és ültetni, mert tönkremegy a termés. Ha az Újhold szarva lefelé mutat, eső lesz, ha pedig felfelé, akkor szárazság. Nagybánhegyesen tilos ekkor a meszelés, a szárítás és a disznóvágás.

Hviezdy: Mliečna dráha *(Petrova cesta)* dostala svoje dolnozemské pomenovanie na základe legendy, podľa ktorej Svätý Peter alebo Cigáni ukradli slamu a počas úteku rozsypali ju za sebou. V súvislosti s padajúcou hviezdou poznáme *dva* povery. Podľa prvej, *keď padá hvjezda, zomreu voľakto, duša mu táďe do ňeba.* Druhá vraví, že keď niekto *hvjezdu vidí dolu padať, treba si ňječo zažjadať, tak to sa uplňí.* /Tótkomlóš/. Kométa znamená hroznú vojnu.

Csillagok: A Tejút onnan kapta alföldi szlovák nevét (Péter Útja), hogy a legenda szerint Szent Péter vagy a cigányok szalmát loptak, és menekülés közben elszórták maguk után. A hullócsillaggal kapcsolatban két babona is ismert. Az egyik szerint ekkor megy fel a halott ember lelke az égbe, a tótkomlósi babona úgy szól, hogy ha hullócsillagot látunk, és kívánunk valamit, az teljesül. Az üstökös pedig szörnyű háborút hoz magával.

Povery súvisiace s inými javmi: Je známe v širšom kruhu, že je zakázané ukazovať prstom na nebo, Slnko, hviezdy a na dúhu. A predsa keď niekto tak činí, treba uhryznúť svoj prst. *Ranní dáš - ranní plač*, teda keď ráno prší, tak to rýchlo aj odíde a keď je veľká horúčava, buďe hrmavica. *Ket na jar po prví raz hrmí, bežme k múru a si tiskajme, žebi nás chrbte ňebolele na celon roku.* /Čorváš/ *Dúha ak je červená, buďe veľa víno, žltvo to zas žito a zeľenvo je zas paša.* /Sarvaš/ Keď si všimneme dúhu, napľujme si do dlane a povedzme nasledujúce zaklínadlo, tak sa dozvieme, že aký bude nasledujúci mesiac.

Dúha, dúha!
Či na mokrvo,
či na suchvo,
či na vlhkvo? /Kétšoproň/

Stalo sa raz na Békéščabe, že istá Bulyovszká mamovka o polnoci videla, *ket ňebe sa rostvorile*, šla na most, ktorý vedie cez Kereš a začala sa modliť. Počula hudbu, trúbenie a anjelov, ktorí spievali nasledujúci spev:

Hrad přepevný jest Pán
Bůh náš, Zbroj výborná i síla: On
nás chrání, když satanáš Proti
nám své vysílá. Ten starý nepří-
tel Zkazit by nás chtěl, Moc a
mnohá lest Hrozná zbraň jeho
jest, V světě nemá rovného.

Naši predkovia ďalej verili, že *na voďe stojí zem, sa krúťi, na voďe.* /Békéščaba/. A pod zemou je peklo, kde žijú draky a a zlomyseľní trpaslíci. Odtiaľto prídu duše a strašidlá.

Egyéb természeti jelenségekkel kapcsolatos babonák: Széles körben ismert, hogy tilos az égre, napra, csillagokra, és a szivárványra ujjal mutogatni. Ha valaki mégis így tett, meg kell harapnia az ujját. Ha reggel esik az eső, az hamar elmúlik, ha pedig fullasztó a forróság, az nagy vihart jelez. Mikor tavasszal először dörög az ég, hátunkat nyomjuk a falhoz, hogy az ne fájjon egész évben. Ha a szivárvány vörös, sok bor lesz, ha sárga, akkor jó termést hoz a búza, ha pedig zöld, akkor jó lesz a legelő. Ha észrevesszük a szivárványt, beleköpünk a tenyerünkbe, és elmondjuk a fenti varázsszöveget, megtudhatjuk, hogy milyen lesz a következő hónap.

Történt egyszer Békéscsabán, hogy egy bizonyos Bulyovszki mamóka éjfélkor látta az ég kinyílását, felment a Körös hidjára, és imádkozni kezdett. Zenét, trombitaszót, és angyalokat hallott, akik szlovákul énekelték az evangélikus himnuszt énekelték:

Elterjedt hiedelem az is, hogy a Föld vízben áll és azon forog. A föld alatt van a pokol, amit sárkányok és gonosz törpék laknak. Innen jönnek fel a lelkek és kísértetek.

Oko, oči: Keď ľavé oko svrbí, to znamená radosť, ak pravé, to smútok. *Ač volakomu skáču oči, to je voľjaká škoda.* /Békéščaba/ *Alebo keď skáče mi oko, príďe ňečakaní hosť.* /Veľký Bánheďeš/

Ak sa do oči dostane muška, tak način podvihnúť miháčku a *tri ráz poplúľiť: pfi, pfi pfi.* /Čanádalbert/, potom muška spolu so slzami vyjde.

Szem: A bal szem viszketése örömöt jelent, a jobbé bánatot. Ha ugrál, tikkel, akkor valami kár éri az illetőt (de lehet egyszerűen csak magnéziumhiány is ;))

Ha valakinek muslinca kerül a szemébe, fel kell emelni a szempillát és háromszor köpni, így a muslica a könnyel együtt kijön

Zub, zuby: V súvislosti so zubom je známa najmä tá povera, ktorá pomáha v tom, aby namiesto vytrhnutého či vypadnutého mliečneho zubu rástol zdravý a silný zub.

Na napomáhanie tohto mliečny zub *prehoďme cez pec do kuckova* (na Čabe do surďiku), pričom hovorme nasledujúce zaklínadlo:

Na, ťi baba, košťjavní,
a ti mi daj zeľezní!
/Békéščaba/
alebo
Štrba baba potkúrila pec,
a ti Zuzka, hovno zec!
/Veľký Bánheďeš/

Tu baba, t.j. striga, je stelesnenie nadprirodzeného, od čoho čakáme pomoc.

Fog: A foggal kapcsolatban leginkább a kiesett vagy kihúzott tejfog helyén való egészséges, erős fog növekedését elősegítő hiedelem közismert.

Ennek elősegítésére tejfogat a kemencén át dobjuk a kuckóba, miközben a fenti varázsszöveget monjduk.

Ucho, uši - fül: *Svrbja ma uši, buďe dáš.* Viszketése esőt jelentett.

V prípade ušného šelestu máme komplexné znamenia: A fülzúgás esetében komplex előjeleink vannak:		
Na ktorej strane? Melyik oldalon?	Kedy? Mikor?	Znamenie Jelentés
ľavá	predpoludní	šťastie
pravá	predpoludní	nešťastie
ľavá	popoludní	nešťastie
pravá	popoludní	šťastie

Muž - Žena: U dolnozemských Slovákov muž je symbolom šťastia, kým žena prináša nešťastie. Keď ráno ako prvá vstúpi do domu žena, tak prinesie smolu pre rodinu. Všeobecná povera je na Dolnej zemi, *že ač žena poháňa koňa, dáš buďe.* /Békéščaba/

Popri žene znakom nešťastia bolo aj stretnúť farára a vo Veľkom Bánheďeši sa s ním snívať je priamo hriechom. Naši predkovia tak sa bránili proti nešťastiu, že v chvíli stretnutia podržali gombík na šatách.

Férfi - Nő: A férfi mindig a szerencse, a nő pedig a szerencsétlenség jelképe az alföldi szlovákoknál. Ha reggel elsőként női vendég lép a házba, balszerencse érte a családot. Általános alföldi szlovák hit továbbá, hogy ha nő hajtja a kocsit, eső lesz.

A nő mellett a pappal találkozni is a szerencsétlenség előjele, vele álmodni pedig pl. Nagybánhegyesen bűnnek is számított. Elődeink a balszerencse ellen úgy védekeztek, hogy a találkozás pillanatában megfogták ruhájuk egy gombját.

18

Láska: Tradičným miestom na výber partnerov našich predkov boli páračky, ktoré dievčatá zorganizovali a chlapi navštevovali. Na Slovenskom Komlóši napríklad sa snažili privolať chlapov podľa nasledujúcej metódy: jedno z dievčat sa predklonilo a ukazovalo svoj holý zadok raz jedným smerom a raz druhým smerom ulice, kým recitovalo nasledujúce zaklínadlo:

Horňíci, dolňíci,
moja piča pre šeckich,
moja piča pre šeckich.

Potom dievča posadili na metlu a naďalej s holým zadkom ho ťahali dovnútra do izby. Tam ho na metle obracali s tým úmyslom, že z každej strany čakajú mládencov.

Szerelem: Őseink párválasztásának hagyományos fórumai a lányok által szervezett, legények által látogatott fonókák voltak. Tótkomlóson például az alábbi módon idézték a legényeket: az egyik leány meztelen fenekét mutatva hajolt le az utca egyik, majd másik vége felé a fenti pajzán varázsszöveget recitálva.

Ezután az őt oda kivitt seprűre ültették ismét meztelen fenékkel, behúzták a szobába, s ott a seprűn megpörgették, ezzel is kifejezve, hogy mindegyik oldalról körben várják a legényeket

Sobáš a svadba - esküvő és lakodalom:

Mladý pár: do šiat ženícha a do topánok nevesty posypali semienka klokoču, aby to ich zachránil od *strigy*. Na Čabe neveste dávali aj fľašu páleného, aby po svadbe dala napiť mužovi a aj takto zabezpečila jeho lásku.

Az ifjú pár: a vőlegény ruhájába, a menyasszony cipőjébe hólyagfa magot tettek, hogy megvédjék őket a boszorkánytól. Békéscsabán a menyasszonynak még pálinkás üveget adtak, hogy az esküvő után itassa meg vele új urát, ezzel is biztosítva szerelmét.

Vypýtanie: keď prišiel ženích, nevesta ho pozerala z okna cez okrúhly koláč a keď na jeho tvári videla úsmev, tak sa radovala, lebo mohla rátať s blahým životom. V opačnom prípade nešťastným...

Kikérés: mikor megérkezett a vőlegény, a menyasszony az ablakon át egy kerekre font kalács lyukán nézte őt, és ha mosolyogni látta, örült, mert boldog életre számított, ellenkező esetben boldogtalanra.

Svadobný pochod: všeobecným slovenským zvykom bolo na Dolnej zemi, že počas pochodu svadobčania rozdávali divákom koláč. Na Sarvaši pochod sprevádzali vtipné medzihry, napr. muži a ženy si vymenili oblečenie.

Esküvői menet: esküvőre menet általános alföldi szlovák szokás volt, hogy a bámészkodóknak kalácsot osztottak. A szarvasi párok esküvőre vonulását tréfás közjátékok kísérték, pl. a férfiak és nők egymás ruháiba öltöztek.

Sobáš: pred kostolom nevesta rozdávala drobné, aby mala šťastie. Pred oltárom museli stáť úzko pri sebe, aby sa medzi nich nevedel vtisnúť zloduch. U evanjelikov po obrade obišli oltár a do zvončeka darovali oferu.

Esküvő: a templom előtt a menyasszony aprópénzt szórt, hogy szerencséje legyen. Az oltár előtt szorosan egymás mellett kellett állniuk, hogy ne férkőzhessen közéjük a gonosz. Az evangélikusok a szertartást követően megkerülték az oltárt és a perselybe adakoztak (ofera).

Svadba: po príchode má nevesta prevrhnúť vedro plné vody a slamienku s jablkom a orieškami, aby mala ľahký pôrod. Do lona nevesty usadia dieťa, aby čo najskôr porodila a ponúkali ju koláčom, čo tiež mal magickú funkciu pre plodnosť. Všeobecným zvykom bolo, že nevesta pozdravila rodičov ženícha vo veršovanej forme:
Svokra: *Čo si nám doňjesla moja ďjovka?*
Nevesta: *Zdravja, šťasťja, hojnvo božskvo požehnaňja!*
/Veľký Bánheďeš/

Lakodalom: megérkezéskor a menyasszonynak egy vízzel teli vödröt, valamint egy almával és dióval teli szakajtót kellett felrúgnia, hogy könnyű legyen a szülése. A menyasszony ölébe kisgyermeket ültettek, hogy minél előbb szüljön, majd kaláccsal kínálták, mely szintén mágikus termékenységi funkcióval bírt. Általános szlovák szokás volt a vőlegény szüleinek menyasszony általi verses köszöntése a fentiek szerint.

Svadobná noc: na Čabe predtým, ako sa uložia spať, žena donesie kanvu naplnenú vodou *zo stuňe, žebi šecko plnvo bolo, žebi ňechíbelo ňič.* Na Komlóši stiahne čižmy muža, a keď to ide ľahko, to tiež znamená ľahký pôrod. Potom poprosí muža aby zdvihol hlavu, aby popravila jeho vankúš, pričom ho aj otočí, aby vždy ona mala pravdu.

Nászéjszaka: Csabán lefekvés előtt a feleség vízzel teli kannát hozott a kútról, hogy mindig mindene tele legyen, semmije sem hiányozzék. Tótkomlóson a feleség húzta le a férje csizmáját, ha könnyen jött le, az könnyű szülést jósolt. Ezt követően megkérte, hogy emelje fel a fejét, hogy megigazítsa a párnáját, miközben meg is fordította, hogy mindig neki legyen igaza

Narodenie: Narodenie, ako začiatok života, disponovalo s pestrým súborom povier. S nižšie uvedenými môžeme aj my veľa dodať k mýtickému formovaniu slovenskej identity svojho narodeného dieťaťa:

- *Ústa mu natreli medom, žebi naveki, naveki bolo milvo, ďačnvo každimu.*
- Líčka novorodených dievčat štípme, aby bol červenolíci.
- Každému novorodenému treba potlačiť bradu, aby keď sa usmieva mal malú jamku
- Počas prvého kúpania nakvapkajme niekoľko kvapiek vody do úst novorodeného, lebo prvá kúpeľná voda má zvláštnu ochrannú rolu skrze celého života dieťaťa. Potom ho zabaľme do perinky alebo položme ho na *kožuch*, aby malo kučeravé vlasy, pobozkajme ho na ústa, aby vedel rozprávať.
- Na ruku dieťaťa zaviažme tenkú *cvernu*, ktorá ho zachráni od horúčky a kŕčovitých vyplašeniach.
- Je zakázané ostrihať vlasy dieťaťa až do 1. roka, aby sa neskrátil jeho rozum alebo nemal lišaje.
- V blízkosti dieťaťa, až do jeho pokrstenia je zakázané zhasnúť svetlo, aby ho neolúpila *striga, čert alebo planí duch.*
- Čabianske deti prvýkrát odnesme do školy v deň ich narodenín!

Születés: A születés, mint az élet kezdete gazdag hidelem világgal rendelkezett. Ezekből az alábbi néhánnyal mi is sokat tehetünk születendő gyermekünk szlovák identitásának élete kezdetén való mitikus formálásában:

- Az újszülött arcocskáját mézzel kenjük be, hogy mindig kedves legyen
- A lányok arcát csipkedjük, hogy pirospozsgásak legyenek
- Valamennyi újszülöttnek meg kell nyomkodni az állát, hogy ha mosolyog, kis gödröcskéje legyen
- Az első fürdetés alkalmával néhány csepp vizet cseppentsünk az újszülött szájába, mert az első fürdővíz különleges védő szereppel bír a gyermek egész életén át. Ezután tekerjük pólyába vagy helyezzük egy ködmönre, hogy haja göndör legyen, száját pedig csókoljuk meg, hogy beszélni tudjon.
- Gyermekünk kezére kössünk vékony cérnafonalat, mely védi a láz és a görcsös felriadás ellen.
- Tilos a gyermek haját 1 éves koráig megnyírni, nehogy megrövidüljön az esze vagy kiütéses legyen.
- A gyermek közelében, annak megkeresztéséig tilos eloltani a lámpát, nehogy elrabolja a boszorkány, az ördög vagy a rossz szellem.
- A csabai gyerekeket születésnapjukon vigyük majdan először iskolába!

Povery súvisiace s krstom...

...krstná matka pred odchodom do chrámu: do spodnej časti periny vložila semená klokoča, aby dieťa zachránila od porobeňja, a peniaze zato, *žebi bez peňazí ňikda ňebolo v živoťe, žebi stáľe peňaze mal.* Na Čabe aj v chráme zasipali ho s peňjazma, žebi bolo požehnanvo.
... po príchode z chrámu vyhlásila: *Taňesjeme pohanča - doňesjeme kresťanča!* Potom k tomu dodala: *A teras si ho vezňe, kto si ho najľepšje miluje!* Potom položila dieťaťa na zem, ktorého po prvýkrát zdviholotec.

A kereszteléssel összefüggő hiedelmek...

...templomba indulás előtt a keresztanya: a gyermek dunyhája alsó részébe hólyagfa magját dugta be, hogy védje a rontástól, pénzt pedig azért, hogy mindig mindene meglegyen. Csabán a templomban is szórtak rá pénzt.
...templomból való megérkezés után: kijelentette: *"Pogányt viszünk - keresztényt hozunk!" "Taňesjeme pohanča - doňesjeme kresťanča!"* Majd hozzátette: *"És most vegye fel, aki szereti!"* Ezután a gyermeket leteszi a földre, akit először az apja vesz fel.

Namátaňje, porobeňje: Vedomé ale aj mimovoľné *počarovanie*, čo sa môže týkať dieťaťa, dospelého, ale aj zvieraťa. Najčastejšie *Ač voľakto zorňičke má dovena zrasťenje, tak zabije z očma /Békéščaba/*

Proti tomu naši predkovia odporúčajú tieto ochranné činy:

- Umývanie s uholňou vodou: *Ač zabije z očma, tak žeravicu z dreva način naberať s piecki alebo s šporheľa, do vode a poton s tou spak rukou umiť ďiťa. /Békéščaba/*
- Umývanie vodou: hlavne vtedy je efektívne, keď vieme kto je pôvodcom *pobosorenia*. Keď dieťa plakalo cez noc, nespalo, pozvali tú osobu, s ktorou trávilo cez ten deň najviac času, aby absolvovala metódu podľa nižšie

uvedeného príbehu: *Tajšli pre osobu, žebi ho umila spak rukov. Kerú hútaľi, že tá sa dívala naňho, že ho pobila z očma. Tak ho bolo način umiť spak ruki a potom zo spoňou košeľou utrjeť tú tvár. Spak ruki ho umila. Trikrát ho takto pohlátkala spak ruki. Do vodě si ruke a pohlátkala dou tváričku a poton zo spoňikon a preňou poľou ho zas ľen takto spak rukou zotrela. (Veľký Bánheďeš)*

- Meranie vody: základom je zásada analogickej mágie, totiž počas merania nadbytok vody vykazuje chorobu dieťaťa, *počarovanie*, ktoré je oproti zdravej úrovni neželateľný, zlý jav. Priebeh (takto robievali v Kétšoproni): *Z ľižičkov merať za ďeveť ľižičkov do eniho pohárika a nad ton ľen Očenáš sa pomodľiľi, a iba že naspeť. A poton naspeť meraľi tie ľižičke osobite. A tak začľi, že čepov dvere liali vodu a chitali do mise a potom ju vyrátali. Ač vody bolo menej, tak nebolo porobenje z očami, ač viacej, tak to je pramen choroby.*
- Zotretie s opačnou časťou šiat: obvykle sa spája s vodnými metódami, tiež poprosili návštevníka dieťaťa, aby zotrel malého s opačnou časťou svojej košele, v Meďeši napríklad takto: *Na opak zo košelov, utrime ďíťa, žebi ho ňezbiľi z očma. Ked tájďe ta už z doma voľak, a jesto malvo ďíťa. Tak ho utru s košeľou, ten čo, príde viďjeť, zo svojou košeľou na opak.*
- Prevrátené šatstvo: na dieťaťa až do svojho 1,5 roka dali košeľu naopak, aby ho zachránili od *počarovania a stríg. Keď sa maľi chlapec narodiu, doňjesľi zme ho do chiži, hát von si… Vraveľi sestra, žebi som mu košeľku prevrátila, ľebo hát dojista ho voljako, pobiu z očma. Ale ja son to ňeverila, ale ľen som spravila. Tak potom zatíchou. /Sarvaš/*
- Pľuvanie *počarovaného očami*: keď vidíme dobytok po prvý raz, treba ho napľuť. *To je zvik, čo tájďen z chľjevu, tak način popľúť, žebi z očí ňezbilo. /Békéščaba/*
- Zriekania: Nebolo až tak rozšírené, ale napríklad na Čabe, keď hosť nenapľul statok, tak na to ho poprosila gazdiná, kým šuškali toto zariekanie:

Soľ ťi v očoch,
mačja piča v ústach.

Szemmel verés: tudatos de akár akarat nélküli rontás előidézése mely egyaránt érinthet gyermeket, felnőttet, de akár állatot is. Legtöbb előidézőjük szemöldöke össze van nőve.

Ellene az alábbi védekezési módokat javallották eleink:

- Szenes vízzel történő lemosás: a tűzhelyből vegyünk ki izzó parazsat, tegyük vízbe, majd ezzel a vízzel visszakézből mossuk le a gyermeket
- Vízzel történő lemosás: különösen akkor hatékony, ha tudjuk ki a rontás okozója. Ha a gyermek éjjel sírt, nem aludt, meghívták azt, aki aznap a legtöbb időt töltötte vele, hogy végezze el az alábbi elhárító eljárást (szlovák fordításban az alábbi történet alapján): az illető vízbe mártja a kezét és balkezének kézfejével visszakézből végigsimítja a gyermek arcát majd inge vagy szoknyája szélével letöröli
- A víz mérése: alapja az analógiás mágia elve, ugyanis a mérés során a víz többlete mutatja ki a gyermek betegségét, rontást, mely az egészséges szinthez képest nem kívánt, rossz jelenség. Folyamata: kimérünk 9 kanál vizet, az ajtó kilincsére majd vaspántjára öntjük, úgy hogy közben felfogjuk azt. Ha kevesebb vizet mértünk, nem volt szemmel verve, ha többet, akkor az volt betegsége forrása.
- A ruha visszájával való letörlés: általában a vizes eljárásokhoz kapcsolódik, ugyancsak a kisgyermek látogatóját kérték meg, hogy inge visszájával törölje le a kicsit.
- Fordított ruhadarab: a kisgyermekre másfél éves koráig adták rá kifordított ingét, hogy megvédjék a rontástól és a boszorkányoktól
- Szemmelvert megköpködése: a háziállatokat, ha először látjuk, meg kell köpködni.
- Ráolvasások: nem gyakran használták, de pl. Békéscsabán ha a vendég nem köpködte meg a jószágot, megkérték rá, miközben a fenti ráolvasást suttogták.

Povery v záhrade - Kerti hiedelmek

Diňa, gerega: populárna bola a je aj doteraz v kruhu slovenských záhradkárov na Dolnej zemi, najmä v Meďesi. Keďže jej pestovanie je dosť rizikové, preto častokrát žili s nasledujúcou praktikou: *Žena si sadla na mesto, ďe zasadiľi, žebi takje bole ďiňe, ako jej zadok.* /Békéščaba/

Görögdinnye: Régen és most is népszerű az alföldi szlovák kertészek körében, különösen Medgyesegyházán. Mivel termelése igen kockázatos, ezért gyakran éltek azzal a praktikával, hogy a nők beleültek a fészekbe, hogy a dinnye és akkorára nőjön, mint a feneküк.

Cesnok, cesnak: Pri klokoči je cesnak našou najdôležitejšou zeleninou na zachovanie zdravia a proti biedam. Používali ho najmä v zimnom období. Naši predkovia často nosili pri sebe strúčik cesnaku. Na Čabe často kládli cesnakový veniec na stĺp pri vchodových dverách podstenkových domčekov, aby *strige* nemali prístup dnu.

Fokhagyma: A hólyagfa magja mellett a legfontosabb védekező, bajelhárító és egészségmegőrző tulajdonsággal bíró növényünk. Főként télen alkalmazták. Eleink sokszor maguknál hordtak egy fokhagymagerezdet is. Csabán a podsztyenás lakóházak bejárat melletti oszlopára sűrűn tettek eleink fokhagymafüzért, hogy távol tartsák a boszorkányokat.

Mak: Má dôležitú rolu pri obradoch na zvyšovanie plodnosti a na odohnanie bosoriek. V januári ho siali, *nak ňebuďe červiví.* Na Čabe pred sejbou mak vymerali s hrnčokon, aby makovice tiež boli také veľké, ako hrnček. Na Čorváši *sjaľi mak, zo zatvorenima ústami, žebi plnje boľi makovice*, kým Pitvarošania aj zariekali medzitým:

Sejem mak naopak,
konope na ľice,
ňebou som u vás,
ako na Turíce.

Mák: Termékenységi és boszorkányűző rítusok során van fontos szerepe. Januárban vetették, hogy ne férgesedjen. Csabán a vetés előtt bögrével mérték ki a mákot, hogy a gubók is olyan nagyon legyenek, mint a bögre. Csorváson zárt szájjal, hangtalanul vetették, hogy tele legyenek majdan a gubói. Pitvaroson a vetés során rá is olvastak, de már csak szóban idézték meg a mágikus, visszakézből való vetés mozzanatát.

Konope: Pri máčaním dievčatá na bielu maľovali svoju tvár, aby konope tiež mal takú istú farbu, ako ich tvár, ako sneh

Kender: Áztatásakor a lányok fehérre festették az arcukat, hogy a kender is olyan fehér legyen mint az arcuk, mint a hó

Krava a jej mlieko: Jedno z najvzácnejších zvierat v gazdovstve je krava, keďže od nej dostaneme bryndzu a tvaroh k našim haluškám. Práve preto ho treba chrániť od zariekania a zabezpečiť, aby bolo zdravé a jeho mlieko nevyschlo. Medziiným, keď kravu vyhnali na pasienok, aby ju nepodojili *strige*, nakŕmili ju soleným chlebom a 3 strúčikmi cesnaku, potom ju čadili so zemežlčou a na jej krk priviazali klokoč.

A tehén és teje: A gazdaság egyik legértékesebb állata, hiszen tőle nyerjük haluškánkhoz a brindzát és túrót, éppen ezért védeni kellett a különböző rontásoktól, szemmel veréstől, hogy egészséges legyen és a teje sem apadjon el. Többek között, hogy a legelőre való kihajtáskor a boszorkányok ne fejjék meg, sózott kenyeret etettek vele 3 gerezd fokhagymával, megfüstölték ezerjófűvel és nyakára hólyagfamagot kötöttek.

Mlieko: V kruhu dolnozemských Slovákov bol všeobecným zvykom, že na čerstvo nadojené mlieko, ktoré považovali za najzdravšie, čakali deti už so svojim hrnčekom pri svojej matke. Tiež bol známy zvyk, že z prvého mlieka piekli koláč, ktorý na Čabe volali, ako baba (Komlóšania a Sarvašania sa aj vysmievali Čabänom, že oni namiesto koláča, jedia babu :)).

Tej: A frissen fejt tejet tartották a legegészségesebbnek, általános alföldi szlovák szokás volt, hogy a gyerekek a bögréjükkel a fejő anyjuknál várták a friss tejet. Szintén közismert szokás volt az első tejből sütött pite, amit Csabán baba-nak hívtak (a komlósiak és a szarvasiak csúfolták is a csabaiakat, hogy ők pite helyett bábát esznek :))

Vedel si? Na Čabe *tvarohovje haluške* namiesto vidličky iba s ližicou môžeme konzumovať, aby sme nepichali kravu.

Tudtad? Csabán a tűrós haluskát villa helyett csakis kanállal szabad fogyasztani, hogy ne szurkáljuk a tehenet.

Sviňa: Základ chírnej dolnozemskej slovenskej *klbáse* je kvalitné bravčové mäso, preto je veľmej dôležité chrániť sviňu od choroby a *namátaňja*. Na zabíjačke, kto *zakľí*, ten ju *ňimôž* ľutovať, lebo ťažko skape a mäso nebude mať požiadanú kvalitu.

Disznó: A híres alföldi szlovák kolbász alapja a kiváló minőségű disznóhús, ezért is kiemelten fontos a disznó védelme a betegségektől, rontásoktól. Disznóvágáskor, aki leszúrja, annak nem szabad sajnálnia, mert nehezen döglik meg és húsa sem lesz jó ízű.

Lastovička: Najmilší vtáčik dolnozemských Slovákov.
Do keríbo domu sa lastoviče nosia, tam jesto šťasťja nanosia. Ač príďe lastovička, buďe dobrí čas, jar znamená. /Békéščaba/

ZAKÁZANÉ JEJ UBLÍŽIŤ!

Fecske: Az alföldi szlovákok legkedvesebb madara. Amely házhoz szívesen költöznek, ott szerencsét hoznak a háziállatok számára. Megérkezése a tavasz és a jó idő előjele. **TILOS BÁNTANI!**

Ňetopier: Donesie šťastie pre dom, preto ho chytili, vypchali a a napichli nad vchodové dvere.
"Tatan ho pripľi, žebi maľi šťasťia, ľebo jin ten šťasťia doňiesou. U každiho človeka, aj u ňich, aj u Slovákov, aj u Maďarov, aj u Bulgára nad dverma šaďe bou denevér."/Békéščaba/

Denevér : Szerencsét hoz, tűztől óvja a házat. Szerencsét hoz a háznak, ezért az elfogott denevért kitömték és kiterjesztett szárnnyal szegezték ki a bejárati ajtó fölé.

Pánbošková krávka, ľienga (lienka): Náš obľúbený, milý hmyz, ktorého voľakedy používali na proroctvo. K nej adresovanú povedačku rád recitovali aj deti aj dospelí, kým ju držali vo svojich rukách. Od našich slovenských predkov sme zdelili dva varianty, jeden čabiansky a jeden komlóšsky:

Pánbošková krávka,
choj do ňeba,
doňes mi mekvo chľeba,
a ja ťi dán suchvo,
a ti mi dáš mekvo.
/Békéščaba/

Ľjenga, ľjenga, papaľjenga,
ďe uľetíš?
Či g materi? Či g otcovi?
Či g sestričkí?
Či g bratovi?
/Tótkomlóš/

V prípade veršíkov tá časť realizovalo, kde lienka odletela.

Katicabogár: Kedves kis bogarunk, akit valaha jóslásra használtak. A hozzá intézett mondókát, kezükben tartva őt szavalták gyermekek, felnőttek egyaránt. Szlovák őseinktől két változatot örököltünk, egyet csabait és egy komlósit: Csabán az égbe küldik őt meleg kenyérért, neki pedig száraz kenyeret adnak, míg Komlóson megkérdik, hogy az illető atyjához-, anyjához-, hugához-, vagy bátyjához repül-e. Mindkettőnél az teljesedett be, amelyik résznél elrepült.

POSLEDNÍ PREDSTAVITELIA STARÉHO SVETU, KTORÍ ŽIJÚ S NAMI
A RÉGI VILÁG VELÜNK ÉLŐ UTOLSÓ KÉPVISELŐI

ZMOK

Celým menom zmoknutá kura, ktorá žije samostatný život. *Zmok to veľkvo šťasťja znamenalo. Zmok šťasťja doňiesou do domu.*

Ono je milé zveriatko, ale jej mokré, čierne perie, neustála osamelosť a depresia po istom čase je príliš obťažné pre svojho gazdu, tak ako jej nutkanie vyhovieť: všetko splní, čo od neho žiadame. Oslobodiť sa od neho je ťažké, existuje iba jeden spôsob: treba od neho si pýtať takú vec, čo nevie splniť. Ako napríklad v tomto prípade sa stalo: *Ket poton naveki čipčalo: Čo? Čo? Ket mu už šecko doňjeslo, tak sa ho kceu ratovať. Tak špekuluje, špekuluje, že čo buďe robit s ňim? Tak: No, choj do mora, a doňes mi v štrángu uvjazaní pjesok. Tak hát zmok, vjazau, a kin navjazau, tak sa aj zatopiu.*

Ač kuracie vajce zakopíme do deviateho hrobu, deviateho riadu cinterína, po deväť dní tajďeme po ňom a pod pazuchou nosíme kým liahne, aj my môžeme mať zmoka...len opatrne s ním ;)

LIDÉRC

Neve szó szerint ázott csirkét jelent. Önálló életet élő, szerencsehozó lény, aki gazdagságot, jólétet hoz a háznak és tulajdonosának.

Kedves kis jószág ő, azonban ázott fekete tolla és állandó magányossága, depressziója egy idő után terhessé válik gazdája számára csakúgy, mint megfelelési kényszere: bármit is kérünk tőle, ő azt kényszeresen teljesíti. Megszabadulni is nehéz tőle, egy módon lehetséges csupán: olyan dolgot kell tőle kérni, amit képtelen teljesíteni, pl. hozzon a tenger fenekéről kötéllel összekötött homokot, mely próbálkozás közben megfullad.

Ha egy tyúk kilencedik tojását a temető kilencedik sora, kilencedik sírjába elássuk, majd kilenc nap múlva érte megyünk és hónunk alatt hordjuk, amíg ki nem kel, nekünk is lehet saját zmokunk…. csak óvatosan vele! ;)

Vedel si? Mýtickými bytosťami sa môžeme stretnúť najmä pri križovatkách. Vedeli to aj naši predkovia, preto v záujme bezpečného prechodu často tam umiestnili v krčahoch fazuľu, mlieko, tvaroh, orech, atď.

Tudtad? Mitikus lényekkel leginkább a keresztutakon találkozhatunk. Tudták ezt szlovák őseink is, ezért a biztonságos átkelés érdekében gyakran helyeztek el cserépedényekben babot, tejet, túrót, diót stb.

SVETLO

Pochádza z duší mŕtvych pochovaných do masového hrobu alebo vtedy, keď sa dávno zakopaný poklad sa začne čistiť. Jeho tvar je svietiace svetlo, ktoré sa zjaví v noci na kraji obce alebo v chotári. Ak sa stretne s človekom, ticho ho sleduje raz pred ním, raz po ňom sa objavujúc. Istý čas ho vedie, potom ako sa zjavil, tak aj zmizne. Ak sa ho nedotkneme, neoslovíme ho, tak nám neublíži, v opačnom prípade je schopný človeka hodiť o zem alebo ho dobiť. Má vplyv aj na zvieratá: ak naňho pes zašteká, tak ho tiež hodí o zem alebo keď si sadne na oje, kone sa nepohnú.

Ak sa s ním stretneme všimnime si, kde zosadne, lebo tam nám ukazuje miesto zakopaného pokladu.

LIDÉRCFÉNY

Eredetét tekintve vagy tömegsírba temetett holtak lelkeiből vagy pedig régen elásott kincsek tisztulása során keletkezik. Alakja világító fény, mely éjjel jelenik meg és a település szélén, határában bolyong, csendesen követve az útjába kerülő embert. Hol előtte, hol mögötte tűnik fel vagy pedig készteti őt, hogy utána menjen. Egy darabon vezeti, majd amilyen hirtelen érkezik, úgy el is tűnik. Ha nem érintjük, nem szólítjuk, nem bánt, ellenkező esetben képes elverni, földhöz vágni az embert... de az állatokra is hatással van: ha a kutya megugatja, földhöz verdesi, ha rászáll a kocsirúdra, a lovak nem tudnak elindulni.

Ha találkozunk vele, figyeljük meg hova száll le, mert képes megmutatni az elásott kincs helyét!

TOPEŇEC

Nadprirodzená bytosť, ktorá žije v studniach, Kereši, ťažobných jamách a chce potopiť ľudí. Medzi dolnozemskými Slovákmi táto bytosť slúžila na odstrašenie detí. Podľa starých povier vzniká z duší utopených ľudí a keď sa niekto pozrie do studne, okúpe sa v Kereši a ťažobných jamách, toho pritiahne a utopí. Jeho sarvašským "kolegom" je topeľec, ktorý pláva na vrchu vody a vidno iba jeho červenú čiapku, ktorou privoláva deti okúpať sa a stiahne ich k sebe.

Naučme svoje deti na riekanku, ktorou sa vysmievajú topencovi, ktoré musia odriekať ďaleko od studne:

VIZIEMBER

Kútban, Körösben, bányagödrökben élő, vízbefullasztó természetfeletti lény, mely nálunk alföldi szlovákoknál gyermekijesztő lényként él tovább. Az ősök hite szerint vízbe fulladt emberek lelkéből keletkezik és aki belenéz a kútba, vagy fürdik a Körösben, bányagödrökben, azt lehúzza, megfullasztja. Szarvasi kollégája a topeľec a víz felszínén úszik, csak a piros sapkája látszik ki, így hívta a gyerekeket fürödni és húzta le maga után.

Gyermekeinket tanítsuk meg az őt csúfoló versre, melyet a kúttól távol állva kell kiabálniuk:

Topeňec,
hovno zec,
a ňikomu ňepovec,
iba starej babi,
čo ťi v riťi babri!

STRIGA

Kto je striga podľa našich Slovákov? Striga môže byť muž a žena, bohatá, alebo chudobná, mladá či stará. V istom zmysle striga je čarodejník, kúzelník, či aj sused. Nesmieme tak volať ľudí žijúcich v našej blízkosti pred ostatnými, lebo to na nás prinesie veľké nešťastie. Radšej pomenúvajme strigami ľudí žijúcich v iných častiach mesta! Väčšina nie je zlomyseľná, pomáhajú v liečení, ale existuje aj veľa zloprajných ľudí so zrasteným obočím , ktorí majú zlý pohľad a dostali svoju silu od čerta. Strigy často vzletia v noci do našich domov a letia okolo svetla ako motýľ večerný, aby nás *dlávili*. Sú schopní umučiť ľudí, kým nezomrú alebo ich roztancujú tak, že do rána zomrú. Zlá striga môže byť nebezpečná aj na zvieratá, lebo zoberú mlieko od kráv alebo s očarenými klincami zastavia kone. Niektorí sa zjavia v tvare psa, mačky alebo *víchrice*. Keď cítime tak, že nás niekto zariekol, alebo sa ocitneme zoči-voči strige, tak môžeme uniknúť jednoduchými metódami: *Mlieko vilejte do válova a način šibať šípovím prútom /Čaba/*, tým pádom údery dostane striga, ktorá poslala na nás porobeňje alebo keď nalejeme mlieko do zakúrenej pece a v nej trikrát prekrižujú.

Aľe enu vec vryjme do našej pamäti: keď sme v jednej skupine dlho, tak *pont o povnoci nak ňikto ňejďe, ľebo vraj budu strige dláviť. No, uďerí dvanác hodín, zatjav obľečení stojme haptákba, zatjav ňejďime. /Békéščaba/*

BOSZORKÁNY

Szlovákjaink szerint ki is lehet boszorkány? Boszorkány lehet férfi és nő, gazdag, avagy szegény, fiatal és öreg. Bizonyos értelemben boszorkány a varázsló, a javasember, de akár a szomszéd is. A közelünkben élőket nem szabad annak nevezni mások előtt, mert balszerencsét hoz ránk. Inkább a város más részén élő sztrigákat nevezzük meg! Többségük nem gonosz, segítenek a gyógyításban, de sok a rosszindulatú, összenőtt szemöldökű szemmel verő ember is, kik erejüket az ördögtől szerezték. Sok boszorkány éjjelente berepül házainkba, éjjeli lepkeként repked a fény körül, hogy aztán megnyomja a mellkasunkat. Képesek halálra kínozni az embereket vagy álmukban megtáncoltatni őket úgy, hogy reggelre belehalnak. Az állatokra is veszélyes lehet egy gonosz boszorkány: elapasztják a tehenek tejét, vagy varázsszöggel állítják meg a lovakat. Egyesek kutya, macska vagy forgószél alakjában jelennek meg. Ha úgy érezzük, rontást küldtek ránk vagy boszorkánnyal kerültünk szembe, pár egyszerű eljárással megmenekülhetünk: öntsünk tejet egy vályúba és csapkodjuk meg vadrózsavesszővel, ezáltal az ütéseket a rontást hozó boszorkány kapja. Avagy, ha tejet öntünk a felfűtött kemencébe és abba piszkafával háromszor keresztet vetünk.

Jól véssük eszünkbe: későig éjszakázva valahol, ne induljunk el, míg az óra el nem üti a tizenkettőt, mert ha pont éjfélkor indulunk, megnyom minket a boszorkány.

MALÉ DOLNOZEMSKÉ POVERČIVÉ PERLIČKY

Sľubci sľubujú,
A blázni sa radujú.
/Békéščaba/

Čo bolo, to bolo,
Už je ham,
To je tam.
/Békéščaba/

Keď sa mačka krutí na buriňe,
buďe vetor.
/Békéščaba/

Škovránka luteránka,
Prepelica katolička,
A vrabec je vraj žid.
/Békéščaba/

Majťe starosťi, ďeťi, na muchu, žebi
bola na pósni večer!
/Békéščaba/

Keľko vinše, teľko inšie.
/Békéščaba/

Taká si, ako maková kvet, hňed ťa chitĺ
vetor! /Békéščaba/

Veľa bjelok, veľa kukurici.
/Čanádalbert/

Vŕba, vŕba, čo nadŕva,
Daj mi takje vlasi,
Akje tvoje halúzi.
/Tótkomlóš/

Novina do mňa,
a beťah vo zo mňa.
/Čorváš, Békéščaba/

"Wypál, Bože tau dedinu,
Nach wyhory z dom do domu!"
/Martin Vandlik,
Békéščaba-Ňíreďháza/

Choj, ťemjačko,
na mesťjačko.
/Tótkomlóš/

Esere, pesere,
šecko moje záďere
du jeho ďjere.
/Kétšoproň/

Ňeška ma zaboľelo,
zajtra mi ňebuďe ňist.
/Meďeš/

Čo vidím, nak rasťje,
čo sťjeram, nak kape.
/Tótkomlóš/

Ľíšaj, ľíšaj, ňepopíšaj,
šeckomeso židja zeďja,
nak aj túto moju zeďja.
/Kétšoproň/

Bez mena oca si sa naroďiu,
a bez mena skap.
/Békéščaba/

Urdiburdi,maslov hrudi
a cmier ostobiťe.
Ako hlava, ako riť,
s toho maslo misí biť.
/Telekgerendáš/

Ač soľ sa rosípa,
tak je vada v čeladťe, v rodĺňe.
/Telekgerendáš/

Ket príďe sobota,
smrďí gazdon robota.
/Békéščaba/

SOBOTA,
HALUŠKOVÁ ROBOTA!
/Békéščaba/

Uďi, uďi, uďerica,
uďerí ťa sekerica.
/Veľký Bánheďeš/

Paňe Bože, pomáhaj,
a z večeron sa nám ponáhľaj!
/Kétšoproň/

Kokot, pička,
slatkvo máľa.
/Telekgerendáš/

Lastovička, lastovička,
šecke moje rici
na tvoje vajíčka!
/Čorváš/

Jašťerička, jašťerička,
bráň ma od hada.
/Čanádalbert/

Ač prebehňe miš - ňebuďe ňič.
/Veľký Bánheďeš/

Utekajťe potkanovci,
zabiju vás sekerovci.
/Tótkomlóš/

Mrdaj, mrdaj, pomrdaj,
Aš si gunár, pomrdaj,
ač si húska vajko daj!
/Telekgerendáš/

Vincúranke, tie veďeľi šakovo.
Vo Viňicjach bívala vražica.
/Békéščaba-Jamina/

Svatí Peter, svatí duch,
no že no,
tanto tomu prístau že jeho koňe,
a nak mu ňejdu po ceśe,
ľen stán cestí ďejako.
/Ena striga na ceste mezi
Komlóšom a Nadlakom/

Keď človek zaspí,
duša mu vandruje.
/Veľký Bánheďeš/

Do vačku položili drobnje peňaze,
žebi sa ta veďeu vivaltovať
na druhon svete.
/Poľný Berinčok/

Način vraj hrob zrjaďiť,
ľebo tag jin semreháňáš robiu.
/Poľný Berinčok/

Edon, dva, tri po ďevet,
a poton ňi ďevet,
ňi osen, ňi seďen,
hín ked zas pod eno.
/Békéščaba/

Skalu ťi do riťi,
kemen do hlave.
/Tótkomlóš/

Z óči - voči,
mačja piča
do óč skočí.
/Veľký Bánheďeš/

NAŠE NOVODOBÉ POVERY A NÁDEJE
MODERN BABONÁINK ÉS REMÉNYEINK

Najsebaničivejšia povera dolnozemských Slovákov v 20. storočí: Spomedzi poverového strachu dolnozemských Slovákov najprenikavejšími nebezpečenstvami boli tie, ktoré číhali na potomkov. Pudovým cieľom našich predkov bola záchrana svojich potomkov, zabezpečenie ich a ich zdravia a uplatnenia sa. Za obeť tejto snahy padla konečne celá dolnozemská slovenská kultúra a jazyk, veď naši rodičia, starí rodičia uverili tú, maďarským štátom úmyselne vzbudenú a šírenú poveru, že nosiči slovenského jazyka a kultúry sú druhotní, podriadení občania, ktorí majú menšiu možnosť na šťastný život, hojný v materiálnych statkoch. Naši predkovia uverili tento klam a dobrovoľne sa vzdali svojej budúcnosti tak, že neodovzdali svojim deťom a vnukom znalosť prekrásnej slovenčiny, a ňou nosenú tradičnú dolnozemskú slovenskú kultúru. Napokon za obeť tohto procesu padol kedysi pyšný, silný a pracovitý ľud, unesený na kraj kultúrneho vymretia, dolnozemská Slovač.

A 20. század legönpusztítóbb alföldi szlovák babonája: Az alföldi szlovákok babonás félelmei közül talán a legmélyebbre hatóak az utódokra leselkedő veszélyek voltak. Ösztönös céljuk volt tehát az ő védelmük, egészségük, boldogulásuk biztosítása. Ezen törekvés áldozata lett végül a teljes alföldi szlovák kultúra és nyelv is, hiszen szüleink, nagyszüleink elhitték azt a korabeli magyar állam által szándékosan gerjesztett és terjesztett "babonát", hogy a szlovák nyelv és kultúra hordozói másodrendű, alantas polgárok, kiknek kevesebb esélyük nyílik a boldog és anyagi javakban bővelkedő életre. Őseink elhitték ezt a hazugságot és önként mondtak le jövőjükről az által, hogy nem adták át gyermekeiknek, unokáiknak a gyönyörű szlovák nyelv ismeretét és az általuk hordozott tradicionális alföldi szlovák kultúrát. Ennek a folyamatnak végül mára áldozatul esett világunk és a kulturális kihalás szélére sodródott egy valaha büszke, erős és dolgos nép, az alföldi szlovákság.

Veľký chrám jesto naše poslední doufání...
Čabiansky Veľký chrám je najväčší chrám, ktorý postavili Slováci sebe. Jeho rozmery a dokonalosť znamenajú veľkú hrdosť pre každého Slováka na planéte. Pri tom, že je to evanjelické majstrovské dielo a symbol mesta, pre Čabänov znamená ešte viac: veríme v tom, že nás zachráni od veľkých búrok a bleskov. Bdie nad mestom, nad jeho obyvateľmi, pomôže prežiť ťažké obdobia. Tunajší Slováci tvrdia, že *Čabän nielen ochorie ale ňemóže aňi žiť, ač dlho ňeviďí túrnu Veľkího chrámu*. Korene tejto prítulnosti my, rodení Čabänia nosíme vo svojich génoch, lebo každú jeho tehlu obstarali naši predkovia z vlastnej sily. Sprevádzal našu históriu, z jej kazateľnice povzbudzovali na budovanie a rozvíjanie mesta. Počas Veľkej povodne zachránil naše ženy a deti, kým sme my bojovali za našu Čabu na priehradách. Tu ležal na márach Náš Ondriš, a po jeho strate utešoval desaťtisíce dolnozemských Slovákov. Počas Veľkej vojny obetoval svoje krásne zvony, aby tieto podporovali našich chlapov na fronte 101. odboji a potom za komunizmu bol posledným útočiskom pre umúčené čabianske duše.

Nie je teda náhodou, že Veľký chrám sa stal súčasťou obrany proti zlu, čo by nás a našu Čabu *zkaziť* chcel.

A Nagytemplom, az utolsó reménységünk...
A csabai Nagytemplom, a világ legnagyobb szlovákok által, saját maguk számára épített temploma. Méretei és tökéletessége a bolygó minden szlovákja számára büszkeség. Mindamellett, hogy az evangélikus hit remekműve és a város szimbóluma, a csabai szlovákok számára még ennél is többet jelent: hitünk szerint megvéd minket a nagy viharoktól és a villámoktól. Őrködik a város és annak lakossága felett, segít átvészelni a nehéz időszakokat. Az itteni szlovákok úgy tartják, hogy egy csabai nem csak hogy megbetegszik, ha sokáig nem látja a Nagytemplom tornyát, de annak látványa nélkül élni sem képes. Ezen ragaszkodás gyökerét mi, született csabaiak a génjeinkben hordozzuk, hiszen őseink minden tégláját saját erejükből teremtették elő. Végigkísérte történelmünket, hiszen egykori nagy tudós lelkészeink szószékéről buzdítottak a város építésére, fejlesztésére. Az 1888-as Nagy Árvíz idején asszonyainkat és gyermekeinket óvta, amíg a gátakon küzdöttünk városunkért. Falai között ravatalozták fel legnagyobb hősünket, Náš Ondrišt, kinek elvesztésekor alföldi szlovákok tízezreit vigasztalta. A Nagy Háború idején gyönyörű harangjait áldozta fel, hogy azok a fronton harcoló 101-es fiainkat támogassák, a kommunizmus idején pedig a meggyötört csabai lelkek utolsó mentsvára volt.

Nem véletlen te-hát, hogy a Nagytemplom részévé vált a gonosz által reánk és városunkra küldött rontások elleni védekezésnek.

Pokyn Samuela Tessedik, významného kňaza a budovateľa Malého chrámu, vo svojom diele *Pořádek a Ustanovění Cirkevní*, ktorý formuloval aj dnešnú čabiansku dušu

Tessedik Sámuel, Csaba nagy lelkésze, a Kistemplom megépítője intése a babonák kapcsán, a mai csabai lelket is formáló Gyülekezeti Rendtartásában

5. Pohanské bláznivé fašiangovanie, obliekanie sa do cudzích šiat, ktoré sa dejú na Veľkú noc, mastičkárstvo, všelijaké povery a kúzelníctvo, ktoré sa konajú na Luciu a inokedy, daromné prisahanie, kliatie, cudzoložstvo a k tomu podobné veci, pre ktoré sa Boh hnevá na nás, nechať ani vymenované nebudú medzi vami.

5. Pogány bolondos farsangolás, idegen ruhába való öltözködés, a húsvéti locsolkodás, kuruzslás és mindenféle babonaság, varázslás, amit Luca-napkor és máskor csinálnak, az üres esküdözés, káromkodás, paráználkodás és ehhez hasonló dolgok, amikért Isten haragja van rajtunk, szóba se kerüljenek köztetek.

VÍZVA! FEL A PADLÁSRA!
FELHÍVÁŠ! HORE NA PALÁŠ!
ČABÄNOM! CSABAIAKNAK!

Padlásokon, kamrákban, szekrényekben rejlik szlovák őseink öröksége:

Tranosciusok | Funebrálok | gazdanaplók | jegyzetek

egyéb szlovák nyelven írott könyvek,dokumentumok

Ne hagyjuk őket elveszni!

Kutassuk fel, gyűjtsük össze ezen értékeket és ha biztos kezekben, a jövőnek megőrizve akarjuk tudni őket, adományozzuk a csabai Szlovák Tájháznak!

Békéscsaba Megyei Jogú Város Szlovák Önkormányzata, mint a Szlovák Tájház fenntartója biztonságban megőrzi ezen értékeket az utókornak, külön feltüntetve rajtuk az adományozó nevét.

Felajánlások folyamatosan tehetők az alábbi elérhetőségek egyikén:
Kiszely András, Békéscsaba MJV Szlovák Önkormányzata elnöke
Mobil: +36-30/925-58-32 · **E-mail:** ondris.kiszely@gmail.com

2021
ateam.hu